

de journalist

SOFIE DEMEYER
OVER HAAR
TWEEDE CARRIÈRE

DOSSIER:
WAAR BLIJVEN
DE VROUWEN
IN HET NIEUWS?

**‘Gezondheid is
nog te vaak
clickbait’**

MARLEEN FINOULST

**KRIS VAN
HAVER**
VOORZITTER VVJ/AVBB

Op de vrouw af

In dit nummer van *De Journalist* gaan we in op de aanwezigheid van vrouwen in het nieuws. Om de daad bij het woord te voeren, pakken we uit met een krachtige vrouwelijke journalist: Marleen Finoulst, die haar job als huisarts liet staan om stukjes te pennen en al dertig jaar de brug legt tussen media en wetenschap. We spraken met haar over nep en degelijke berichtgeving over gezondheid in coronatijden.

Toen ik aan mijn journalistieke carrière begon, was ik de enige schrijvende vrouw op de redactie. Vandaag is zoiets ondenkbaar. Vrouwen bevolken nagenoeg de helft van de redacties. Er is nog steeds veel ruimte voor meer diversiteit; de werkvloer blijft grotendeels blank. Maar de werkverdeling tussen mannen en vrouwen lijkt evenwichtig.

'De tendens van ondervertegenwoordiging van vrouwen is al decennialang constant'

Toch blijft genderdiversiteit een probleem in de berichtgeving op internet, radio, televisie en kranten. Zo blijkt uit een vijfjaarlijks internationaal onderzoeksproject naar de vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in nieuwsberichten door het Global Media Monitoring Project. Berichten waar vrouwen centraal staan, maken slechts 4 procent uit van het nieuwsaanbod in Vlaanderen. Dat is niet alleen een beroerd cijfer: het is ook de helft minder dan bij een gelijkaardig onderzoek vijf jaar geleden.

Slechts 24 procent van de berichten in radio, televisie en kranten ging over vrouwen of liet vrouwen aan het woord. Online zijn vrouwen slechts in zestien procent van de berichtgeving vertegenwoordigd. Aan de andere kant van de taalgrens zijn de media merkkelijk vrouwvriendelijker: vrouwen komen er in voor of zijn aan het woord in 27 procent van de nieuwsberichten in kranten, radio en televisie. Online is dit cijfer in Franstalig België zelfs 33 procent.

De ondervertegenwoordiging van vrouwen in het nieuws is het grootst in berichtgeving over overheid en politiek. Bij nieuws en duiding over zorg en cultuur komen dan weer meer vrouwen aan bod. De tendens van ondervertegenwoordiging van vrouwen is al decennialang constant, merken de onderzoekers op. Daar kunnen we gewoon geen genoeg mee nemen. Gaan we met zijn allen voor een volgend nieuwsitem op radio, televisie, de krant of het internet, wat meer op de vrouw af?

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour (pol.deltour@journalist.be) en Ruth Desmit (ruth@revista-media.be) || **Eindredactie:** Piet De Loof || **Concept en vormgeving:** Revista (www.revista-media.be) || **Medewerkers:** Pol Deltour - Ruth Desmit - Selma Franssen - Charlotte Michils - Monica Moritz - Pieter Knapen - Luc Vanheerentals - Geert Van Lierde || **Cover:** Dieter Telemans || **Redactiesecretariaat:** Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, info@journalist.be - www.journalist.be || **Abonnementen:** info@journalist.be || **Reclameregie:** Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be || **Druk en verzending:** Graphius

10

ACTUA

VVJ naar grondwettelijk hof

12

SERVICE

Hoe bescherm ik mijn smartphone tegen Pegasus & co?

14

DOSSIER

Vrouwen in en achter het nieuws

28

FOTOROL

Andeas Van Esbroeck

30

SERVICE

Tips & tricks voor luie journalisten

SPREEKTijd

Marleen Finoulst

'Vroeger keek de wetenschappelijke wereld neer op gezondheidsmedia, nu is het dringen om op tv te komen'

INTERVIEW

Sam Feys

'Aan pure klikcijfers heb je niets'

DE WISSEL

Sofie Demeyer

'Ik wilde wel terugkeren naar de VRT, maar ze zochten helaas vooral digitale profielen'

© James Arthur /Avlin Koksall/ Emy Elleboog

DE NIEUWKOMER

Elk jaar zetten zo'n honderd nieuwkomers hun eerste stappen in de journalistiek. Voor sommigen onder hen is het een droom die eindelijk in vervulling gaat, anderen zijn er toevallig ingerold. In dit nummer: **Sarah Lamote** (34), sinds december 2020 journalist bij *De Tijd*.

'Ik leerde het vak in Turkije'

Sarah Lamote

'Ik ben niet helemaal nieuw in de journalistiek: ik werk nu voor het eerst fulltime op een redactie, maar hiervoor was ik al twee jaar freelance correspondent in Ankara. Ik schreef toen voornamelijk voor *Knack* en *De Tijd*.'

'In Turkije heb ik het vak geleerd, op een atypische manier. Als freelancer stond ik er alleen voor. Als ik dit wilde laten slagen, moest ik zelf op zoek naar sterke invalshoeken en mijn verhalen aanbieden – er was geen hoofdredacteur die aan mijn mouw trok. Het was een gok: ik heb veel tijd geïnvesteerd om het land te leren kennen voordat ik stukken begon te pitchen, zonder dat ik wist of dat iets zou opleveren. Als enige Vlaamse journalist in Ankara bood ik gelukkig een unieke meerwaarde. Dat hielp zeker om mijn plek te vinden binnen de journalistiek.'

'Ik bouwde al snel een goede band op met *De Tijd* en toen ik in 2020 terugkeerde naar België, ging ik aan de slag op de politieke redactie van die krant. Ik pak elke dag een ander thema vast. Na een paar jaar bijna dagelijks speeches van Erdoğan beluisteren, is die afwisseling wel nodig (*lacht*). Ik vind het bovendien belangrijk dat ik breed inzetbaar ben. Het grootste verschil? Ik heb nu collega's om mee te pingpongen en een koffieapparaat om naartoe te wandelen... Na twee jaar freelancen is dat erg leuk (*lacht*).'

'Ik had een andere job kunnen zoeken toen ik terugkeerde naar België, maar ik koos bewust voor de journalistiek. Ik vind het haast verslavend om me in de voormiddag in een onderwerp vast te bijten en daar interessante stemmen bij te zoeken, in de namiddag alles op papier te zetten en het stuk de volgende dag al in de krant te zien staan. En dan begint die cyclus opnieuw.' (SF)

MEEST AANGEKLIKT

Wat was vorige maand het meest aangeklikte artikel op jullie website? We vroegen het aan **Dirk Barrez**, hoofdredacteur van de website *PALA*.

'MILIEUCRISIS NIET GEBAAAT BIJ TECHNO-FICTIE'

OVER DE TAALGRENEN

Wat gebeurt er aan de andere kant van de taalgrens op journalistiek vlak? Met deze rubriek ben je weer mee.

Nieuwszender LN24 zoekt extra kapitaal

De Franstalige nieuwszender LN24 gaat twee jaar na zijn lancering op zoek naar nieuwe aandeelhouders. 'LN24 heeft er een moeilijk jaar op zitten', aldus algemeen directeur en medeoprichter Joan Condijs in *De Tijd*. 'Corona was wel een enorme motor voor de groei van ons publiek, maar voor de reclame was 2020 desastreus. Daardoor eindigde ons eerste volledige jaar met ruim 3 miljoen euro verlies.'

De huidige grote aandeelhouders van LN24, bank Belfius en bouwbedrijf Besix, blijven aan boord maar zullen zelf geen extra kapitaal in de zender steken. Vorig jaar moesten zij in twee rondes al 3 miljoen euro extra investeren bovenop het aanvankelijke kapitaal van 4,5 miljoen euro. (PDE)

DE VAKPERS

Zowat één op de vijf Belgische beroepsjournalisten werkt voor een gespecialiseerd magazine. Reden genoeg om in elke editie de spots te richten op één titel.

Hippo Revue

- 6 nummers per jaar
- Oplage: 12.500
- Bestaat sinds 1987
- 2 journalisten + redactieteam met tiental freelancers
- Hoofdredacteur: Mark Wentein

Hippo Revue koestert de paardensport

Mark Wentein, hoofdredacteur: ‘*Hippo Revue* is gelanceerd in 1987 en groeide mettertijd uit tot een glossy fullcolour magazine dat de Belgische paardensport intens belicht. Met ons blad mikken we op de eigenaars van paarden, ruiters en menners, fokkers en hengstenhouders, gespecialiseerde dierenartsen en zo meer. Vroeger gaven we vooral uitslagen en aankondigingen, en jarenlang hebben we samengewerkt met de erkende federaties en waren we deels hun ledenblad. Dankzij de snelle online mogelijkheden geven we geen loutere uitslagen meer, maar verstrekken we achtergrondinformatie, interpretaties door journalisten en uitgebreide interviews.’

‘Aan de inhoud van het blad wordt vrij strak de hand gehouden. ‘Elk nummer omvat een editoriaal, een reportage, een item uit de oude doos – waarin we prints uit het archief publiceren – en verder rubrieken zoals dressuur, jumping, eventing, mennen, endurance, wedrennen, productinfo en veerartsenij.’

‘De flankerende website bevat naast algemene info telkens de inhoudsopgave van elk nummer. Diezelfde info wordt verspreid via een e-newsletter, Facebook en andere sociale media. *Hippo Revue* wordt daarnaast in ruim 65 gespecialiseerde ruitershops en zadelmakerijen verdeeld, en deels ook nog via distributeur AMP. Op hippische manifestaties zoals de Torhoutse Paardenmarkt, de Tornooien Landelijke Ruitery of Jumping Mechelen is het magazine aanwezig met een stand.’

‘Voor allerlei hippische organisaties – denk aan Waregem Koerse of Jumping Mechelen – realiseren we ook nog drukwerk of doen we mediacampagnes. En soms zijn we actief als omroeper of persverantwoordelijke, zelfs in internationaal verband. Tot slot nog meegeven dat we onze eigen stalhouderij hebben, van koetspaarden in de Brugse binnenstad namelijk.’ (GVL)

Dirk Barrez, hoofdredacteur PALA: ‘In augustus was het meest gelezen artikel een opiniestuk van zeven wetenschappers die zich afvragen of er redenen zijn om de wetenschap te wantrouwen. Hun conclusie: de toegepaste analyses zijn in orde, maar de aangedragen oplossingen, bijvoorbeeld voor klimaatverandering, zijn te vaak beïnvloed door publieke opinie en commerciële belangen. Deze bijdrage past goed bij *PALA*, omdat die stof oplevert om het klimaatdebat te blijven voeren. Het stuk werd een honderdtal keer aangeklikt op de site. Veel minder dan anders, vanwege de zomervakantie. Ter vergelijking: in juni zijn de acht populairste stukken elk meer dan 1.000 keer gelezen. De meeste mensen lezen *PALA* overigens niet via de site, maar via de nieuwsbrief, die naar 28.000 abonnees gaat.’ (SF)

<https://pala.be/nl/opinie/milieu-crisis-niet-gebaat-bij-techno-fictie>

HET CIJFER

Met 4 zijn ze uiteindelijk, de kandidaten voor de 3 nog vrije frequenties op de nationale FM-radioband voor de komende vijf jaar. Behalve de huidige zendgemachtigden Qmusic, Joe en Nostalgie, diende ook Studio 100 een aanvraag in. Vlaanderen heeft plaats voor 8 zenders op de landelijke FM-band, waarvan er 5 naar VRT-radiomerken gaan (Radio 1, Radio 2, Studio Brussel, MNM en Klara). Qmusic en Joe behoren toe aan DPG Media, Nostalgie maakt deel uit van Mediahuis. Radio maken, en in het bijzonder radioreclame, blijft tot nader order een interessant businessmodel, vandaar de interesse. Op 10 februari maakt Vlaams minister van Media Benjamin Dalle (CD&V) bekend wie de 3 gelukkigen zijn. De nieuwe vergunningen gaan in op 1 januari 2023. (PDE)

**MARLEEN FINOULST AL
30 JAAR IN DE BRES VOOR
MEDISCH KWALITEITSNIEUWS**

**VROUWEN
HEBBEN EEN
KLEINER
BREIN DAN
MANNEN**

**‘Dat soort
uitspraken
vind ik
absoluut
niet tof’**

Nu desinformatie manifest de volksgezondheid bedreigt - zie het vele *fake news* over coronavaccins - is het belang van medisch kwaliteitsnieuws alleen maar toegenomen. Als hoofdredactrice van het gezondheidsmagazine *Bodytalk* en de website *Gezondheid en Wetenschap* staat Marleen Finoulst daar al lang garant voor. Maar blind voor tekortkomingen in de medische wereld is de voormalige huisarts niet. 'Soms is fout nieuws juist te wijten aan wetenschappers.'

MONICA MORITZ

Waarom heb je 30 jaar geleden de stap gezet van huisarts naar de medische journalistiek?

Marleen Finoulst: 'Er kwam te veel kommer en kwel op me af. Het was gewoon een foute beroepskeuze. Toen ik mijn beroep van huisarts losliet, heb ik veel tegenwind ervaren. Mijn jaargenoten begrepen er niets van. Zó lang studeren om dan stukjes te gaan schrijven? Ik was ook een van de eerste artsen die iets totaal anders ging doen, en dan nog iets wat zij als *statusverlagend* beschouwden. Dat heb ik vaak moeten horen. In de loop van de jaren zijn die collega's wel bijgedraaid. Steeds meer van hen belandden in een burn-out en zijn mijn overstap gaan appreciëren. Nu vragen ze me zelfs om lezingen te geven in hun artsenkring. Ik heb dan ook nooit spijt gehad van mijn beslissing.'

Hoe zou je, in dat schemergebied tussen geneeskunde en journalistiek, je rol zelf omschrijven?

'Met mijn achtergrond kan ik de gezondheidszorg en geneeskunde kritisch benaderen. Ik hoef ook niet naar artsen op te kijken als ik ze bevraag. Mijn eerste stappen zette ik in de eigenlijke medische pers, maar na een zevental jaar ben ik overstapt naar de mainstream media omdat ik ook het grote publiek iets wilde bijbrengen. Bijvoorbeeld uitleggen waarom je niet voor het minste je knie moet laten opereren. Zoiets verkondig je moeilijker in medische kringen zelf,

waar je al rap als nestbevuiler wordt gezien. Zo heb ik toch al heel wat kleine steentjes kunnen verleggen. Recent nog door te waarschuwen voor de nadelige gevolgen van astma-medicatie voor kinderen. De farmasector heeft me dat kwalijk genomen, maar daar zijn studies over verschenen. Onlangs heb ik ook uit de doeken gedaan hoe verdomd lastig het is om te stoppen met antidepressiva.'

Kun je met een opleiding algemene geneeskunde wel onderlegd berichten over al die uiteenlopende medische specialismen?

'Ik volg natuurlijk de medische vakliteratuur. Bovendien bestrijkt de huisartsopleiding wel degelijk veel vakgebieden, waardoor je toch de nodige basiskennis hebt om je in diverse domeinen te verdiepen. Voor zeer gespecialiseerde technieken of behandelingen raadpleeg ik experts. Ondertussen weet ik wel wie een voldoende kritische blik heeft.'

Je hebt het duidelijk niet begrepen op de 'alternatieve geneeskunde', noch op de supplementenindustrie...

'De kwakzalverij vooral. Een fortuin uitgeven aan homeopathie of acupunctuur bijvoorbeeld is zinloos: er is geen enkel bewijs dat het beter werkt dan placebo's. Je kunt dus maar beter uitkijken, ook voor al die dieetgoeroes die vertellen dat je koolhydraten en eiwitten moet scheiden en dus geen

De mainstream media moeten meer investeren in degelijke wetenschapsjournalistiek, in journalisten met een achtergrond

Krijg je dan ook reacties van lezers?

'Positieve én boze - we schudden blijkbaar mensen wakker. Ik ben ook blij dat ik de lezers tenminste kan waarschuwen dat ze voor bijvoorbeeld een gescheurde achillespees niet meteen moeten worden geopereerd. Het verhaal over antidepressiva heeft ontzettend veel reacties teweeggebracht. Als zoiets breed in de media komt, dan heeft dat zeker een grote impact. Mensen denken dan misschien eerst na voor ze jarenlang iets slikken of aan een ingreep denken.'

spaghetti bolognaise mag eten. Dat is klinkklare onzin, maar mensen geloven nu eenmaal wat in hun kraam past. Hetzelfde heb je met voedsel-supplementen, een miljardenbusiness. Supplementen zijn niet zo streng gereguleerd en de producenten hoeven niet aan te tonen dat ze werken. De marketing zorgt er dan wel voor dat veel mensen geloven dat die producten toch zouden helpen. Daar moet je het publiek over inlichten. En dan krijg je vaak boze reacties van producenten en zelfs van gebruikers. Die denken dan

dat je aan de kant van Big Pharma staat. Op boze mails ga ik zelden in, want dat heeft toch nauwelijks effect. Als ik toch eens de verleiding voel om te antwoorden, krijg ik gegarandeerd weer zo'n boterham vol argumenten die de wetenschappelijke logica tarten.'

In je boek 'Dokter Google' waarschuw je ook voor gezondheidsadviezen op het internet.

'Online gezondheidsinformatie kan waardevol zijn, maar op het internet staan ook talloze onbetrouwbare en foute adviezen. Ik wil het publiek laten zien hoe je dubieuze of gesponsorde informatie kunt herkennen: websites die zich voordoen als gezondheidsinformatie maar eigenlijk producten verkopen. Maar het is vaak een ongelijke strijd: de meeste patiënten googelen vandaag hun symptomen voor ze zich laten onderzoeken. Soms vertellen ze de arts zelfs wat hij moet voorschrijven. Toch is niets doen geen optie. Via lezingen en de website *Gezondheid en Wetenschap* blijf ik dan ook investeren hierin. En ook in het *Tijdschrift voor Geneeskunde* kaart ik het probleem regelmatig aan. Artsen accepteren nu stilaan dat mensen op het internet hun licht opsteken en ze leren daar ook mee omgaan.'

Kunnen nepnieuws of trollen dan echt niet directer worden aangepakt?

'Met het Belgisch Centrum voor Evidence-based Medicine en via de website *Gezondheid en Wetenschap* zoeken we daarnaar, maar de grote middelen ontbreken nog. We zitten natuurlijk dagelijks op Facebook, Twitter en Instagram, maar grote influencers bijvoorbeeld kunnen we niet betalen. Het is *work in progress*. Eigenlijk heb je daar ook onderzoeksjournalisten voor nodig. De coronacrisis heeft er wel voor gezorgd dat wetenschappers het belang van de media zijn gaan inzien en er nu meer voor openstaan. Zeker wat vaccinaties betreft, beseffen ze dat vooral de sociale media een grote rol spelen en dat daar de geruchtenmolens ontstaan die de vaccinatiecampagne in de weg staan. Toen ik in de journalistiek begon,

begin jaren 90, keek de wetenschappelijke wereld neer op gezondheidsmedia, nu is het dringen om in de krant te staan of op televisie te komen. Maar het blijft opletten, want soms is 'fout' nieuws juist te wijten aan wetenschappers. Die zoeken dan aandacht voor een studie die ze nog gefinancierd moeten krijgen en poneren dingen die nog niet grondig onderzocht zijn. Zo krijg je al eens krantenkoppen als *'Chocolade maakt slimmer'* en meer van die onzin.'

'Door de coronacrisis zijn wetenschappers het belang van de media gaan inzien'

Over het coronavirus is ontzettend veel nonsens verschenen. Helpt het om een boekje als 'Vaccineren, doen of laten' te publiceren waarin je samen met Wietse Wiels de mythes over de vaccins ontrafelt?

'Ik ben zelf besmet geweest voor ik me kon laten vaccineren, en dat was best beangstigend omdat toen nog veel mensen overleden en we nog niet zoveel over de ziekte wisten. Dit voorjaar heb ik dan met het team van *Gezondheid en Wetenschap* dagelijks de informatie over coronavaccinatie in de media laten factchecken. We hebben heel veel onzin zien passeren. In ons boekje spreken we vooral de twijfelaars aan, want mensen die echt tegen vaccinatie zijn of niet geloven dat er een pandemie is, zijn niet te overtuigen. Die beweren dat de overheid hen van hun vrijheid berooft, hen wil uitroeien of hun vruchtbaarheid aantast – en daar kan je niks tegen beginnen. Die mensen blijven bij hun standpunt tot ze in het ziekenhuis

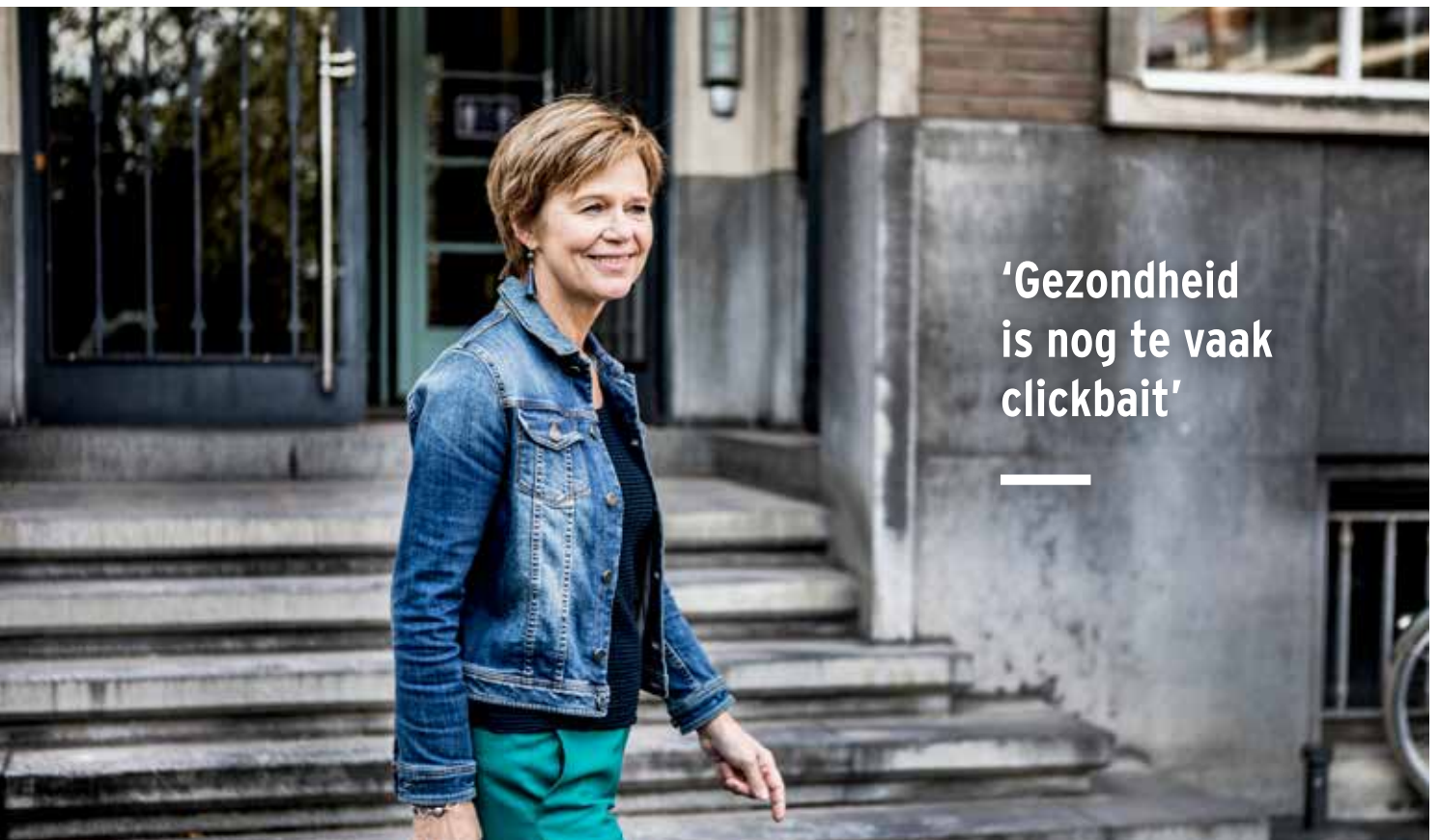
belanden. Maar een groep twijfelaars valt wel degelijk te overtuigen, en het is voor hen dat we de desinformatie moeten blijven bestrijden.'

Veel mensen zijn ook bang voor nevenwerkingen op lange termijn, hebben zij dan helemaal geen punt?

'Ik heb onlangs in het nieuwe ziekenhuis van Mechelen een longspecialist geïnterviewd voor *De Artsenkrant*. Alle COVID-patiënten daar waren mensen die het vaccin geweigerd hadden, allemaal. Ook enkele jonge mensen lagen er aan een beademingstoestel. Als je die nu vraagt wat ze van het vaccin denken, hebben ze allemaal spijt. Een beetje laat, ja, al is het nooit te laat voor degenen die nog niet besmet zijn. En jawel, elk geneesmiddel kan ongewenste bijwerkingen veroorzaken, ook vaccins. Maar je moet de voordelen en de risico's afwegen, en dan blijft toch de vaststelling dat er inmiddels wereldwijd 4,7 miljoen COVID-patiënten zijn gestorven. Bij chemotherapie zijn er soms ook ernstige nevenwerkingen, maar van kanker ga je dood. Kies dus wat je de beste kansen biedt.'

Hoe sta je als medisch journalist tegenover de rol van de politiek in heel het coronaverhaal, blunders inbegrepen?

'Ik heb alleszins geen echte druk ondervonden, ook al is de politieke context wel belangrijk natuurlijk. Was er bijvoorbeeld niet te weinig oog voor mentaal leed? Momenteel ligt de vraag of we kinderen moeten vaccineren politiek gevoelig, en ook ik heb het daar moeilijk mee. In enkele derde-wereldlanden zijn er weinig vaccins beschikbaar. Moeten wij dan hier eerst onze kinderen inenten, ook al worden zij meestal niet ernstig ziek, of kijken we ruimer naar de wereld? Patenten opheffen lost dat probleem niet op, want je moet ook geld hebben om die vaccins daar te maken en te verdelen. Die van Pfizer en Moderna kun je al vergeten, die moet je zo koud bewaren dat je ze niet kunt uitrollen in de brousse, alleen Johnson & Johnson en AstraZenica zijn daar een optie.

'Gezondheid is nog te vaak clickbait'

© Emy Elebroog

Maar in sommige landen staan ook de lokale politiek en corruptie een doeltreffende campagne in de weg en dan is het dweilen met de kraan open.'

Onze overheden hebben hun aarzelingen en fouten toegeschreven aan voortschrijdend inzicht. Akkoord?

'Ja, dat is ook zo. De medische sector evolueert constant en het siert de wetenschap en de overheid dat ze meegaan in dat voortschrijdend inzicht. Dat is nu een groot verschil met de aanhangers van alternatieve therapieën en antivaxers. Die blijven op hetzelfde hameren, want ze raadplegen geen studies. En met steeds diezelfde argumenten blijven ze mekaar versterken in hun bubbel op sociale media.'

De overheid schrapt de meeste coronamaatregelen terwijl varianten slachtoffers blijven maken, is dat verantwoord?

'Ik vind van wel, omdat zowat 70 procent van de bevolking nu volledig gevaccineerd is. Ergens moet je stoppen, en opnieuw rekening beginnen houden met de mentale gezondheid, het economische en culturele leed. Je moet durven loslaten. Dat doet Denemarken ook, hoewel het virus daar niet verdwenen is. Natuur-

lijk, als de ziekenhuizen weer volstromen, moeten we opnieuw maatregelen invoeren.'

Ik kan me voorstellen dat jij als journalist ook al eens beledigingen of zelfs bedreigingen over je heen hebt gekregen.

'Zelden eigenlijk. Een Belgisch bedrijf dat veel reclame maakte voor zijn 'therapeutische' massagematrassen van 3.000 euro heeft wel eens met juridische stappen bedreigd. De producent liet uitschijnen dat ze met die matrassen CVS en artrose konden behandelen, en dat zelfs de KUL hun matrassen had getest. De KUL had die matrassen inderdaad gecontroleerd, maar hun medische beweringen helemaal niet bevestigd. Ik heb hun 'therapeutische' claims dan ook afgedaan als je reinste onzin, en daarop kreeg ik van hun advocatenkantoor een imponerende brief. De juridische dienst van de krant heeft dat toen opgelost, maar je bent daar toch even niet goed van. Een keer ben ik ook door een osteopaat bedreigd omdat ik had geschreven dat osteopathie niet helpt tegen urine-incontinentie, maagpijn en stress. *'Ik kraak jou nog wel'*, schreef hij onder meer, mooie beeldspraak trouwens (*lacht*). Zo'n bedreigingen vind ik angstaanjagend. Sommige virologen

krijgen nu politiebescherming en in zo'n situatie wil ik toch niet terechtkomen.'

Maar al bij al wacht de wetenschapsjournalistiek toch een mooie toekomst?

'Dat weet ik nog niet zo zeker. De mainstream media moeten meer investeren in degelijke wetenschapsjournalistiek, in journalisten met een achtergrond. Dat gebeurt nog te zelden. Gezondheid is nog te vaak clickbait: *'Vrouwen hebben een kleiner brein dan mannen'*. Dat soort koppen beïnvloedt lezers, terwijl gezondheid echt wel een ernstige aanpak verdient. *'Van gin word je slank!'*, dat soort dingen vind ik absoluut niet tof.'

Tot slot: zou je als huisarts toch niet meer verdienen dan nu met je pen?

'Ongetwijfeld, maar ik mag niet klagen. Journalistiek is ook gewoon *mijn ding*. Mensen iets bijbrengen over gezondheid en gezondheidszorg, ze aansporen om hun eigen welzijn in handen te nemen, dat maakt me blij. Je hoeft met kleine ongemakken niet meteen naar een dokter te hollen. Je kunt meer bereiken dan je denkt met gezonde voeding, beweging en veerkracht. Dat wil ik als journalist, naast mijn kritische bedenkingen, maar al te graag meegeven.'

VVJ NAAR GRONDWETTELIJK HOF

na nieuwe beperking Vlaamse openbaarheid van bestuur

De VVJ verzoekt het Grondwettelijk Hof om de vernietiging van een nieuwe Vlaamse regel die de openbaarheid van bestuur wil uitsluiten voor 'interne communicatie' in de schoot van overheidsinstanties.

De bepaling maakt deel uit van het nieuwe Vlaamse Bestuursdecreet van begin juli. Dat voert een nieuwe facultatieve uitzondering in voor de openbaarheid van bestuur bij Vlaamse en lokale overheden. Bestuursinstanties zouden een openbaarheidsverzoek nu ook kunnen afwijzen indien dit betrekking heeft op 'interne communicatie'. Volgens het Vlaams parlement moet de toevoeging kabinetsleden en ambtenaren toelaten om 'vrijelijk van gedachten te wisselen zonder dat hun persoonlijke inzichten bij wijze van spreken daags nadien in de krant staan of het voorwerp zijn van een parlementair debat. Een zekere mate van beleidsintimiteit en vertrouwelijkheid is nu eenmaal noodzakelijk om te komen tot een effectieve besluitvorming.' De uitzondering zou niet gelden wanneer een 'hoger belang' alsnog de openbaarheid gebiedt.

De Vlaamse regering had aanvankelijk voorgesteld om de nieuwe beperking uit te strekken tot 'interne mededelingen'. Maar in het Vlaams parlement schroefden vier partijen dat

terug tot 'interne communicatie', wat minder ver zou gaan. 'Het gaat hier uitdrukkelijk over de interne uitwisseling van berichten, communicatie en mailwisseling tussen kabinetten en administratie, en administratie en kabinetten onderling', aldus het amendement van N-VA, Open Vld, CD&V en Groen. 'Adviezen van de administratie aan kabinetten vallen hier niet onder. Opdrachten van kabinetten aan de administratie evenmin.'

EXTRA MUNITIE

De VVJ betreurt niettemin de invoering van deze nieuwe weigeringsgrond. Ze situeert zich in een spijtige evolutie naar steeds minder wettelijk gewaarborgde openbaarheid van bestuur, aldus de beroepsvereniging. Bovendien wordt die openbaarheid nu al ingeperkt door 'het geheim van de beraadslagingen' en 'de vertrouwelijkheid van de politieke besluitvorming'. Zo dreigt de nieuwe weigeringsgrond overheden alleen maar nog meer munitie te geven om journalisten en burgers inzage in bestuursdocumenten te ontfangen. Het vervangen van 'interne mededelingen' door 'interne communicatie' doet daar overigens niets van af, nog los van de extra spraakverwarring die het creëert.

De VVJ krijgt voor deze procedure ruggensteun van Journalismfund, dat een deel van de procedurekosten draagt. De Leuvense advocaat Johan Verstraeten behartigt de zaak. (PDE)

VVJ EN UITGEVERS VRAGEN VERLENGING RULING AUTEURSRECHTEN FREELANCERS

De VVJ vraagt samen met de Vlaamse nieuwsuitgevers aan Financiën om de fiscale rulling over de auteursrechtelijke vergoedingen voor freelancejournalisten te verlengen. Die rulling dateert van 2017 en loopt, zoals elke rulling, na vijf jaar af. Volgens de regeling kunnen freelancejournalisten de helft van hun professionele inkomen fiscaal aangeven als auteursrechtelijke vergoeding, wat hen een voordelig belastingtarief oplevert.

De andere inkomenshelft wordt als honorarium gewoon belast.

De verlenging zou geen probleem mogen opleveren. Federaal minister van Financiën Vincent Van Peteghem (CD&V) kondigde wel een verstrenging aan van de fiscale regeling voor auteursrechten, maar daarbij viseert hij veeleer de misbruiken die van het systeem worden gemaakt door beroepsgroepen als advocaten en architecten. (PDE)

Expo journalistieke vluchtelingen

En-GAJE, de organisatie die het opneemt voor buitenlandse journalisten die hun land zijn ontvlucht en in België belandden, organiseert nog tot 29 oktober een tentoonstelling over elf van die journalisten. Met foto's en teksten van onder meer die journalistieke vluchtelingen zelf. Iedereen welkom, daar in de Press Club Brussels Europe, Froissartstraat 95. De expo is gratis toegankelijk van maandag tot en met vrijdag tussen 9.00 en 18.30 uur.

RESERVEER JOUW GRATIS PERSKAART-ETUI

De tekenen zijn duidelijk: journalistiek wordt er mettertijd niet makkelijker op. Nu omzeggens iedereen zich 'journalist' kan noemen, doen meer en meer instanties, organisaties en ordehandhavers moeilijk bij het toelaten van pers. Des te belangrijker is het dat professionele journalisten snel kunnen duidelijk maken wie ze zijn.

Om de zichtbaarheid van beroepsjournalisten te vergroten, biedt de VVJ haar leden nu een opzichtig, stevig en handig perskaartetui aan. In het etui kun je je officiële perskaart kwijt en nog andere legimitatiebewijzen, zoals het logo van het eigen nieuwsmedium, een specifieke accreditatie of de internationale perskaart. Met het etui heeft niemand nog een excuus om je als journalist niét te herkennen of je werk te laten doen.

VVJ-leden kunnen het etui gratis verkrijgen via de link in de laatste digitale VVJ-Nieuwsbrief van 28 september jl. Rond de jaarwisseling krijg je het etui dan thuisbezorgd.

HERNIEUWING OFFICIËLE PERSKAARTEN

Eind september hadden welgeteld 2.059 Nederlandstalige beroepsjournalisten bij de Erkenningscommissie een aanvraag ingediend voor de vijfjaarlijkse hernieuwing van hun erkenning. Van 1.707 van hen werd het beroepsstatuut inmiddels ook effectief verlengd. Met Binnenlandse Zaken wordt er nu alles aan gedaan om al die hernieuwde beroepsjournalisten straks weer tijdig aan een nieuwe officiële perskaart te helpen voor de periode 2022-2026.

Ben je beroepsjournalist en deed je nog geen aanvraag tot hernieuwing van je erkenning? Het is nooit te laat, natuurlijk, maar doe het nu toch maar echt. Meer en meer collega's melden dat het beschikken over een officiële perskaart almaar belangrijker wordt om het werk nog goed te kunnen doen. Hier nog eens het goede adres: www.cej.be.

Journalisten- agenda 2022

De VVJ maakt weer werk van een *Journalistenagenda* voor het komende jaar. Ook de editie 2022 wordt een gecombineerd aanbod van noodzakelijke, nuttige en niet-zo-essentiële informatie voor journalisten. Toch hebben vele VVJ-leden aan een gedrukte jaaragenda niet langer een boodschap. Aan hen vragen we om ons dat uiterlijk op 15 oktober te laten weten, bijvoorbeeld door in hun persoonlijke fiche in de Journalistendatabank het betreffende vakje aan te vinken. Dank alvast daarvoor.

DE GROTE JOURNALISTENQUIZ

Welke redactie is de slimste van het land? Dat weten we op zaterdagavond 22 januari 2022, wanneer de VVJ in Wondelgem (bij Gent) haar Grote Journalistenquiz organiseert. Hou de datum alvast vrij, en begin gerust nu al met je eigen vijf koppige team samen te stellen. Die actualiteitsvragen mogen alvast geen probleem zijn, maar misschien toch nog eens wat geschiedenis en aardrijkskunde bijbenen.

Het weekblad *Knack*, en ook heel wat buitenlandse kranten, besteedden aandacht aan het spionageschandaal. Foto LV

Hoe bescherm ik mijn smartphone tegen Pegasus & co?

Her en der zetten overheden zogenaamde Pegasus-software in om onder meer journalisten te bespioneren. Hoe beveilig je je smartphone daartegen? We vroegen het aan enkele deskundigen.

LUC VANHEERENTALS

Dat Pegasus ook Belgische journalisten bedreigt, bleek onlangs. De Militaire Veiligheidsdienst ADIV vermoedt stellig dat de Rwandese overheid via de technologie journalist Peter Verlinden en diens echtgenote in de gaten hebben gehouden. Pegasus is een product van de Israëlische NSO Group en laat toe via het sturen van een bericht een smartphone stiekem te surveilleren.

Vraag één is natuurlijk hoe je weet of je smartphone met de Pegasus-software is besmet? Het Amnesty International Security Lab ontwikkelde in dat verband alvast een nuttige tool. Die kan men vrij downloaden via <https://github.com/mvt-project/mvt>.

Intussen zijn er ook voor smartphones uiteraard de nodige antivirusapps. Zo lanceerde Apple op 13 september nog een update voor iPhones. Die beschermen wel tegen Pegasus, maar volgens KUL-hoogleraar computerbeveiliging Bart Preneel toch enkel tegen bekende

aanvallen: 'Het punt is dat een bedrijf als NSO voortdurend zoekt naar nieuwe zwakheden in het systeem. En zo zijn er nog tientallen andere bedrijven actief in die sector. Het komt er dan ook op aan beveiligingsupdates snel te installeren.'

Antivirusapps zoals Avast kunnen enkel op Android-phones worden geïnstalleerd. Voor iPhones daarentegen is de bescherming merkbaar minder, aldus Bart Preneel. 'Vooral iMessage van Apple is kwetsbaar.' Cybersecurity-expert Eddy Willems van G DATA bevestigt. 'Apple laat niet toe dat de security-business voor zijn producten apps ontwikkelt. De security-apps die wel bestaan voor iOS zijn beperkt qua functionaliteit en kunnen meestal enkel phishing-sites onderscheppen.'

TOEGANGSPOORTEN UITSCHAKELEN

Willems raadt aan mogelijke toegangspoorten voor Pegasus, zoals iMessage en FaceTime, uit te schakelen. 'Let alleszins op met welke apps je installeert. En kijk regelmatig de toestemmingen die je hebt gegeven na. Deïnstalleer vervolgens apps die je niet meer gebruikt of die raar doen.' Concreet vindt Willems het raadzaam bijvoorbeeld een gamingapp die toegang geeft tot WhatsApp af te zetten. Op Android installeert men best geen apps van buiten Play Store. Bij iPhone kan men in

principe enkel apps uit de eigen store downloaden, maar dat is niet waterdicht.

Kristof Clerix is onderzoeksjournalist bij *Knack* en bracht het Pegasus-verhaal mee uit. Volgens hem is het best om publieke wifi-netwerken zoveel mogelijk te vermijden. De installatie van een VPN (Virtual Private Network) wordt dan weer aanbevolen. 'Dit zorgt voor een beveiligde verbinding tussen je toestel en de site die je bezoekt en brengt je zonder gebruik te maken van een netwerk rechtstreeks bij je bestemming.' Verscheidene apps bieden VPN aan, de ene al beter voor de privacy dan de andere.

Clerix suggereert nog om de iPhone regelmatig uit- en weer aan te zetten, omdat op die manier sommige malware deels wordt gewist. Verwijdering van de meeste vormen van malware kan verder door een smartphone terug te brengen naar de fabrieksinstellingen en vervolgens alles opnieuw te installeren.

Cyberexpert Willems: 'Voor vertrouwelijke gesprekken kun je natuurlijk ook gewoon een 'domme telefoon' gebruiken, zonder internetverbinding. Die zijn veel moeilijker te bespioneren. Men kan de smartphone ook in zilverpapier steken.'

In één geval op de tien wordt spyware overigens geïnstalleerd via een fysieke toegang tot het toestel, weet Willems nog: 'Laat het dan ook nooit onbewaakt achter in een hotelkamer.'

AI-TOOLBOX VOOR JOURNALISTEN ONLINE

Het Kenniscentrum Data & Maatschappij lanceerde zopas een online AI-toolbox voor journalisten. Het aanbod omvat behalve een reeks nuttige tools zelf, een handige woordenlijst en een overzicht van beschikbare AI-professionals.

Het Kenniscentrum Data & Maatschappij is een uitloper van het Vlaams Beleidsplan AI, en presenteert zich als de 'centrale hub voor de maatschappelijke, juridische en ethische aspecten van datagedreven applicaties en AI-toepassingen'. In dat kader werd nu ook een specifieke toolbox voor journalisten ontwikkeld, die op een VVJ-seminar eind september werd voorgesteld. Er is een

glossarium met courante termen uit de sectoren data en AI, met telkens video-uitleg en links naar lokale toepassingen. Er is ook een lijst met tientallen experten die hebben aangegeven beschikbaar te zijn voor journalisten. En er is overzicht van voorlopig een twintigtal concrete tools zelf die journalisten vooruit kunnen helpen in hun werk.

Op het VVJ-seminar lichtte Kristof Van der Stadt, hoofdredacteur van *Data News*, het grote belang van Natural Language Processing voor de journalistiek toe. 'Alle mediahuizen experimenteren daar momenteel mee', zei hij, 'en het kan als slimme assistent wel degelijk oplossingen aanreiken. Maar journalistiek volledig vervangen kan en zal AI nooit doen.

Daarvoor blijft de menselijke factor in wat we doen te belangrijk.'

Een andere illustratie van AI-gedreven werk kwam van Guy De Pauw, CEO van Textgain. Dat bedrijf speurt online naar desinformatie en haatspraak en brengt die in kaart. Textgain participeert onder meer in Factcheck Vlaanderen, het mediaproject RHETORiC (dat het online debat wil versterken en polarisering tegengaan) en het European Observatory of Online Hate (EOOH). (PDE)

Meer info

data-en-maatschappij.ai/journalisten
Verderop in dit blad vind je nog enkele concrete online-tools van de Nederlandse onderzoeksjournalist Jerry Vermanen.

VVJ ongerust over vermenging journalistiek en commerciële content

Voorals online wordt het voor nieuwsgebruikers almaar moeilijker om nog het onderscheid te zien tussen het journalistieke aanbod en commerciële content. Daarom vraagt de VVJ aan de Raad voor de Journalistiek, waar ook de nieuwsuitgevers in zitten, om de regels ter zake te verduidelijken.

Volgens recente bevindingen worden sommige redacties nog steeds - en mogelijk almaar meer - gedwongen om journalistieke ruimte of tijd ter beschikking te stellen voor louter commerciële content. Die kan uitgaan van het eigen mediahuis of nevenbedrijven daarvan, van commerciële partners of van adverteerders. De grote verliezer in dit verhaal is uiteindelijk de nieuwsgebruiker, die niet langer het onderscheid merkt. Maar finaal dreigt die evolutie zich tegen de media zelf te keren, wanneer de gebruiker zijn vertrouwen in het nieuwsaanbod verliest.

De Code van de Raad voor de Journalistiek bepaalt in het algemeen dat de journalistieke onafhankelijkheid ook geldt ten overstaan van commerciële druk in het eigen mediahuis. Volgens artikel 9 van de Code komt voor het bewaken hiervan aan de hoofdredactie een sleutelrol toe.

Het VVJ-bestuur vraagt de Raad voor de Journalistiek nu om die regels verder uit te werken. 'De finaliteit bij dat alles moet de redactionele onafhankelijkheid zijn en blijven. Met meer uitgewerkte richtlijnen wil de VVJ met name de (hoofd)redacties meer middelen aanreiken om zich te weren tegen ongepaste inmengingen vanwege het mediamanagement in het journalistieke werk.' Inspiratie kan alvast worden gevonden bij de Franstalige Conseil de Déontologie Journalistique (CDJ), die een vrij uitvoerige richtlijn uitvaardigde over het thema. (PDE)

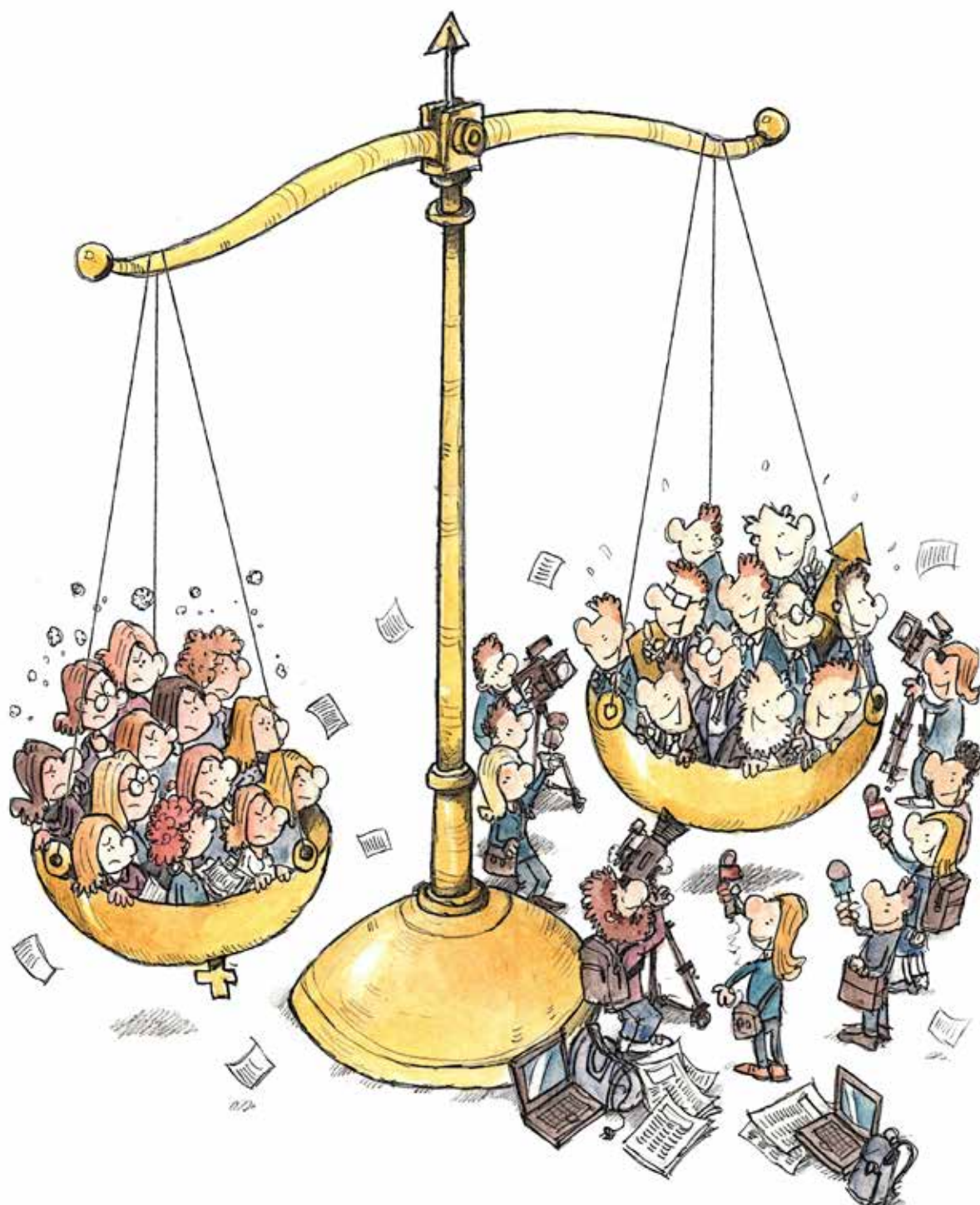
Linkse journalisten? 'Waarheidsvinding blijft de missie'

'Laat ons niet langer panikeren over dat oeroude cliché dat journalisten te links zouden zijn en geen voeling zouden hebben met hun publiek. Het vertrouwen in de Vlaamse nieuwsmedia was nog nooit zo groot, zo leert het jongste Digital News Report van het Reuters Institute, met imec-SMIT-VUB als Belgische onderzoekspartner.' Die boodschap had VRT-nieuwsombudsman Tim Pauwels voor de studenten van de opleiding Journalistiek aan de Gentse Arteveldehogeschool bij de opening van het nieuwe academiejaar.

Voor Pauwels is de politieke affiliatie van een journalist een pak minder relevant dan de vraag of die hem of haar belemmert om de juiste vragen te stellen en daarop een betrouwbaar en genuanceerd antwoord te bieden. 'Hoe dan ook blijft waarheidsvinding de missie.' De VRT-nieuwsombudsman pleit er nog voor dat journalisten hun stijl aanpassen. 'Ik vertel u de waarheid' zou moeten opschuiven naar 'we zoeken samen naar de waarheid'. 'Uitleggen waarom je iets doet, maakt een heel verschil.' (CM)

STEEKPROEF VAN UGENT EN ULB
TOONT GEEN BETERSCHAP

Vrouwen centraal in amper 4% van nieuwsberichten

© Joris Snaet

Nog steeds is er van een evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in het nieuws geen sprake. Vrouwen komen voor in zowat een kwart van de nieuwsberichten. En in amper 4 procent van door ons geanalyseerde berichtgeving stonden vrouwen centraal - een halvering van het Belgische percentage van vijf jaar geleden.

SARA DE VUYST (UGENT), FLORENCE LE CAM (ULB) EN SOFIE VAN BAUWEL (UGENT)

Hoe is het gesteld met het gender(on)evenwicht in het nieuws wereldwijd? Dat is het perspectief van het Global Media Monitoring Project (GMMP), een vijfjaarlijks onderzoek naar de representatie van vrouwen en mannen in nieuwsmedia. De zesde studie werd in 2020 gelanceerd en mobiliseerde teams van wetenschappers, journalisten en activisten in 116 landen. In België werkten onderzoekers van de Universiteit Gent, de Université Libre de Bruxelles en de Universiteit van Bergen samen aan het project.

Hoe gingen we te werk? Het doel was om, zoals in alle vorige GMMP-studies, op één dag een momentopname te maken van de representatie van mannen en vrouwen in het wereldwijde nieuws. Voor deze editie was dat 29 september 2020. Het Belgische nationale nieuws focuste toen op de globale en nationale gevolgen van de coronacrisis en de onderhandelingen van de partijvoorzitters voor de vorming van een federale regering. Het internationale nieuws stond in het teken van het einde van de verkiezingscampagne in de Verenigde Staten.

We maakten een zo divers mogelijke selectie van nieuwsmedia. Het Vlaamse team analyseerde twee kranten (*De Standaard* en *Het Laatste Nieuws*), het televisienieuws van VRT (*Het Journaal*) en VTM (*Het Nieuws*) om 19u, het ochtendnieuws van Radio 1 en de websites *HLN.be* en *vrt.be/vrtnws*. Het Franstalige team codeerde het televisienieuws van RTBF, RTL-TVI en Télésambre, de radio-nieuwsuitzendingen van RTBF, Bel-RTL en Radio-Contact, de kranten *Le Soir*, *La Dernière Heure*, *Les Sports* + en *L'Avenir Namur*, de websites *7sur7.be* en *le Vif.be* en de Twitteraccounts van RTBF info, *Le Soir*, *Sudpresse* en *BX1*.

In het totaal omvatte de steekproef 321 nieuwsberichten. Uiteraard gaat het dus om een beperkte steekproef, waarvan de resultaten niet kunnen

worden veralgemeend tot het volledige nieuws-medialandschap.

BETER IN NIEUWS OVER ZORG EN CULTUUR

Op 29 september 2020 stonden berichten over politiek en overheid bovenaan de nieuwsagenda (38% van de nieuwsberichten), gevolgd door wetenschap en gezondheid (15%) en de gemengde categorie 'beroemdheden, kunst, media en sport' (15%). Gendergerelateerde thema's kregen bijna geen aandacht (1%).

De aanwezigheid van vrouwen in het nieuws liep gelijk voor radio, televisie en kranten (26%) en online media (26%). Uit dit cijfer blijkt ook dat bijna driekwart van de geanalyseerde berichten niet over vrouwen gingen of geen vrouwelijke stemmen aan bod lieten komen. Het verschil tussen de Vlaamse en de Franstalige nieuwsmedia was vrij duidelijk: in de Vlaamse media vertegenwoordigden vrouwen 24% van de personen in het nieuws bij kranten, radio en televisie en 16% online, terwijl dat in Franstalig België respectievelijk 27% en 33% was.

De ondervertegenwoordiging van vrouwen in het nieuws doet zich vooral voor in de berichtgeving over politiek en overheid (19% in traditionele media en 17% in online media). Een sterkere vertegenwoordiging is er in nieuws over zorg of cultuur.

SLECHTE SCORE VOOR RADIO

Bekeken per soort medium blijken vrouwen ondervertegenwoordigd te zijn in alle onderzochte nieuwsmedia. Bij de radiomedia was dit nog meer het geval (20%) dan bij de kranten (28%). Zowel op nieuwswebsites als Twitter is het aandeel vrouwen ongeveer een kwart.

VOORAL VOOR GETUIGENIS OF MENING

Vrouwen kwamen vaker aan bod in regionaal of lokaal nieuws (30%, op 46 nieuwsberichten in het

Aanwezigheid van vrouwen en mannen in het nieuws, per onderwerp

	KRANTEN, RADIO, TELEVISIE			INTERNET, TWITTER		
	Vrouw	Man	n	Vrouw	Man	n
	%	%		%	%	
POLITIEK EN OVERHEID	19%	81%	153	17%	83%	52
ECONOMIE	37%	63%	38	25%	75%	4
WETENSCHAP EN GEZONDHEID	28%	72%	74	22%	78%	9
SOCIAAL EN JURIDISCH	33%	67%	54	63%	38%	8
MISDAAD EN GEWELD	29%	71%	48	17%	83%	12
GENDERGERELATEERDE THEMA'S	71%	29%	7	100%	0%	1
BEROEMDHEDEN, KUNST EN MEDIA, SPORT	21%	79%	56	35%	65%	26
ANDERE	0%	100%	4	0%	0%	0

totaal) dan in internationaal nieuws (24% op een totaal van 109 nieuwsberichten). Wanneer zij aanwezig waren als bron in het nieuws, dan werd hun beroep slechts in 36% van de geanalyseerde nieuwsberichten vermeld. En werd het beroep vermeld, dan waren er meer verwijzingen naar beroepen in de celebrity- en mediawereld (67%) dan in de gerechtelijke wereld (29%), de ordehandhaving (25%), de politiek (25%) of het academische en onderwijsveld (9%).

Vrouwen werden vooral gevraagd als ooggetuigen (50%), om over een persoonlijke ervaring te spreken (35%) of om een persoonlijke mening te geven (38%). Zij waren minder aanwezig als woordvoerders (28%) of experts in het nieuws (11%) (zie grafiek).

Krantennieuws vermeldde de leeftijd minder bij mannen dan bij vrouwen (71% niet vermeld tegenover 29% niet vermeld). Mannen waren oververtegenwoordigd in de leeftijdsgroepen 35-49 (74%) en 50-64 (100%). In de leeftijdscategorieën 13-18 (50%) en 19-34 (50%) was de verdeling evenwichtiger. Dat is vergelijkbaar bij televisie, waar vrouwen vooral ondervertegenwoordigd zijn in de leeftijdsgroepen 50-64 (16%) en 65-79 (8%).

Ook wordt de gezinssituatie iets vaker vermeld bij vrouwen (7%) dan bij mannen (3%). Ten slotte worden vrouwen iets minder vaak geciteerd (44%) dan mannen (46%) en komen zij veel minder voor op foto's (15%) dan mannen (25%).

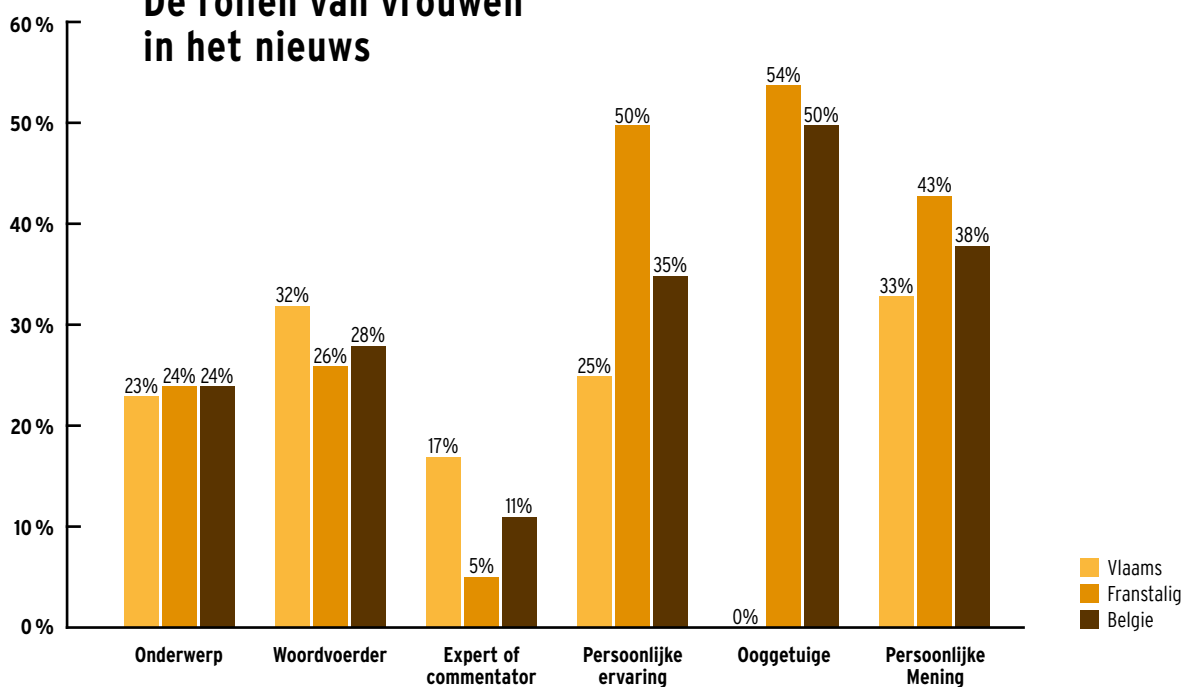
MAKEN VROUWEN HET NIEUWS?

In ons onderzoek detecteerden we 258 journalisten als verslaggever, presentator of omroeper. Van hen waren er 41% vrouw en 59% man. Als we kijken naar de nieuws-presentatoren, dan is het percentage vrouwen 44% en mannen 56%. Deze cijfers zijn welteverstaan geen weerspiegeling van de aanwezigheid van vrouwelijke en mannelijke journalisten op nieuwsredacties, maar geven veeleer een idee van hun zichtbaarheid in de berichtgeving op 29 september 2020.

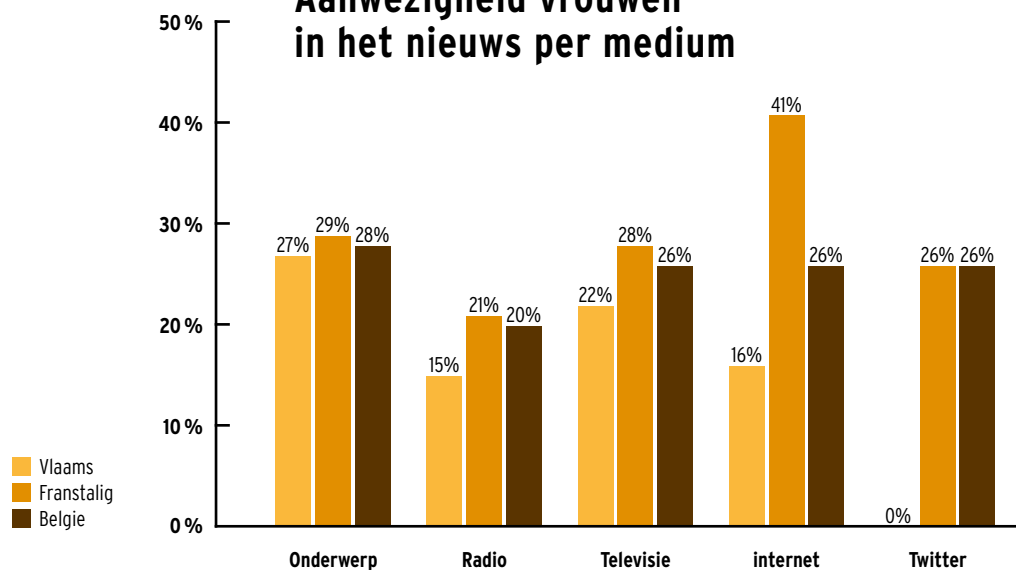
Op die dag waren vrouwen meer zichtbaar als nieuwsmakers in Vlaanderen (46,5% van 101 journalisten) dan in Franstalig België (37% op een totaal van 157). Ruim de helft (58%) van de 59 journalisten in het radionieuws waren vrouwen. Dit aandeel daalt tot 37% voor de 41 krantenjournalisten en 35% voor de 158 televisiejournalisten.

De rollen van vrouwen in het nieuws

Aanwezigheid vrouwen in het nieuws per medium

Het percentage vrouwelijke verslaggevers ligt in België lager dan het Europese gemiddelde van 47% (berekend op een totaal van 8.603). Mogelijk ligt dat aan de toename van vrouwen in het beroep, die in België laag is in vergelijking met andere landen.

DE IMPACT VAN CORONA

Vrouwen produceerden bijna de helft van de nieuwsberichten over de coronacrisis (45%). Ze waren vaak betrokken bij politiek en overheidsnieuws (64%) en economisch nieuws (51%) over het coronavirus. Vrouwen waren wel minder zichtbaar als nieuwsmakers in COVID-gerelateerd nieuws. Zo waren ze minder zichtbaar als nieuwsmakers in COVID-gerelateerd nieuws gekoppeld aan wetenschap en gezondheid (44%), sociaal en juridisch nieuws (45%) en beroemdheden, kunst, media en sport (29%).

Gendergerelateerde thema's kwamen weinig aan bod in nieuws over de coronacrisis. Slechts 4% van de COVID-nieuwsverhalen daagde genderstereotypen uit en slechts 2% bracht genderongelijkheden aan het licht.

ENKELE CONCLUSIES

Deze studie toont aan dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn in de Belgische nieuwsberichtgeving. Deze tendens is al decennialang constant.

De Belgische resultaten liggen in grote mate in lijn met de mondiale cijfers. Zo is het aandeel vrouwen in de nieuwsberichten bij traditionele en online nieuwsmedia (beide 26%) bijna gelijk aan de wereldwijde gemiddelden (respectievelijk 25% en 27%).

Verder zijn er sterke gelijkenissen met betrekking tot de thema's, de soorten media en de rollen waarin vrouwen aan bod komen. Enkele opvallende uitzonderingen zijn dat vrouwen meer aanwezig zijn in Belgisch nieuws over economie (37% tegenover 24% globaal) en gendergerelateerde thema's (71% tegenover 47% globaal). Ze komen minder aan het woord als expert in Belgisch nieuws (11% tegenover 24%), maar meer als ooggetuige (50% tegenover 30%) en woordvoerder (28% tegenover 22%).

Het percentage nieuwsberichten waarin vrouwen centraal staan, ligt over het algemeen iets lager in België (4%) dan wereldwijd (6%). Wanneer we kijken naar de zichtbaarheid van vrouwen in journalistieke functies, dan stellen we vast dat dit percentage in België lager ligt (41% tegenover 46% globaal).

De meerwaarde van het GMMP-onderzoek ligt niet alleen in de mogelijkheid om vergelijkingen te maken tussen landen, maar ook doorheen de tijd. Zo toont de analyse dat de stijging van de aandacht voor het coronavirus wereldwijd gepaard gaat met een daling van de zichtbaarheid van vrouwen in het nieuws over wetenschap en gezondheid (5 percentagepunten tussen 2015 en 2020). Dit wijst erop dat gendergelijkheid bereiken in nieuws geen lineair proces is. Aan dit tempo zal het 67 jaar duren om de genderkloof in het nieuws wereldwijd te dichten.

Zie voor het integrale (zowel Belgische als mondiale) GMMP-rapport: <https://whomakesthenews.org>

REACTIES

‘Geen boysclubs op de redactie’

Marjan Justaert (journalist bij *De Standaard*)

Marjan Justaert is niet verwonderd over de resultaten van het Gentse genderonderzoek. ‘Zowel de redacties als het nieuwsaanbod vertonen nog altijd te weinig mensen van kleur, vrouwen of mensen met een beperking. *De Standaard* doet zijn best om vrouwen binnen te halen op economie en politiek, maar voor dat ‘harde nieuws’ is het toch actiever zoeken. Zo telt de achtkoppige Wetstraatredactie van *De Standaard* maar één vrouw.’

Volgens Marjan Justaert heeft het veel te maken met de hoge werk- en primeurdruk in de sectoren economie en politiek, die toch vlaggenscheppen zijn van *De Standaard*. ‘Dat schrikt vrouwen misschien nog net wat meer af dan mannen. Hoofdredacties moeten daar oog voor hebben, zonder in te boeten aan kwaliteit. Een goede werkcultuur zonder haantjesgedrag is daarbij belangrijk, zodat vrouwelijke collega’s er ook willen blijven werken.’

Wat het nieuwsaanbod betreft, telt *De Standaard* niet na hoe het zit met de genderbalans van de opgevoerde mensen. Niettemin, zegt Justaert, ‘zie ik bij het doorbladeren van de krant nog te vaak pagina’s vol mannen. Als tegenwicht maakte ik onlangs een reeks over Brusselse vrouwen. Het siert de krant dat ze daar ruimte voor maakte. Ook het feit dat de helft van de cheffen een vrouw is – dikwijls op cruciale functies – maakt dat daar véél meer aandacht voor is dan pakweg tien jaar geleden.’

‘Op de deelredacties delen we bestanden met experts met elkaar. Universiteiten zoals de VUB en KU Leuven sturen eigen expertenlijsten rond. Daar zouden we nog consequenter gebruik van kunnen maken, want bij hoge tijdsdruk wordt er al te vaak teruggegrepen naar wie het snelst bereikbaar is. Wat betreft eigenlijke gendertopics, is het bij *De Standaard* niet meteen een probleem dat vaak vrouwen daarover het woord voeren. Overigens behandelen wel degelijk ook mannelijke collega’s die items bij ons.’

HAATREACTIES

Karin De Ruyter, ombudsvrouw bij de krant, hield de redactie intussen al enkele keren een spiegel voor met betrekking tot de genderbalans. En ook heel wat collega’s plaatsten het thema op de agenda en doen dat nu nog. Marjan Justaert: ‘Zo is een front van de zaterdagkrant vandaag niet meer denkbaar zonder vrouw erop. Ook de chef Opinie en ikzelf bij de podcasts houden het in de gaten. Zo was onze voormalige politieke podcast *Machtwacht* in de praktijk grotendeels een boysclub, en zou ze van mij dan ook een veto hebben gekregen. Toch blijft een ding jammer, zoals onze columniste Jozefien Daelemans eens schreef: vrouwen hebben niet altijd zin om zich uit te spreken, omdat ze veel meer haatreacties krijgen dan mannen. Het geeft aan dat er in de hele samenleving nog werk is op dit vlak.’ (SF)

‘Diversiteit zit in het DNA van onze redactie’

Charis Bastin (webcoördinator bij MO*)

Het genderonderzoek van de UGent betrof dan wel geen autonome nieuwssites in het onderzoek, het belet niet dat het thema ook daar leeft. Onder meer het mondiale magazine *MO** zegt wel degelijk bewust met genderrepresentatie bezig te zijn. Webcoördinator Charis Bastin: ‘We houden bijvoorbeeld rekening met hoe mensen vernoemd willen worden. Sommigen verkiezen ‘eindredactrice’, anderen houden het bij ‘eindredacteur’... Maar het gaat breder dan dat. Bezig zijn met representatie en diversiteit zit in het DNA van onze redactie. Sowieso beschouwen we de actualiteit met een mondiale blik, en dus niet gewoon vanuit een westers perspectief. We proberen ook zoveel mogelijk om mét mensen in plaats van over hen te praten. In veel gevallen betekent dit dat we ook

vrouwen uit het zuiden aan het woord laten. Vaak komen die vrouwelijke gesprekspartners er ook het sterkste uit.’

Ook voor de columns en de organisatie van de *MO*talks* streeft het magazine voldoende diversiteit na. En dan is er nog de eigen redactie, waar niettemin nog wat werk aan de winkel blijft. Charis Bastin: ‘Maar het belangrijkste blijft toch om met een open blik te kijken naar het thema dat je wil verslaan. Probeer niet enkel vanuit je eigen perspectief of netwerk te denken. Kijk niet enkel naar de *usal suspects*. Geen gemakkelijke klus, want het blijft een feit dat vrouwen vaker dan mannen geneigd zijn om te zeggen dat ze ergens geen expertise in hebben.’ (CM)

‘Vrouwen onderwaarderden nog vaak hun eigen expertise’

Inge Vrancken (journalist bij de VRT)

‘De nieuwsdienst van VRT is partner in het 50:50 Project van de BBC. In dat kader tellen de deelredacties hoeveel mannen en vrouwen er worden opgevoerd in de berichtgeving. Zulke cijfers helpen om genderongelijkheid concreet in beeld te krijgen en waar nodig bij te sturen. Er zijn situaties waarin we geen invloed hebben op genderverhoudingen – die tellen we niet mee. Wanneer er bijvoorbeeld een regeringscrisis is en de premier is een man, dan zal die nu eenmaal vaak in beeld komen. Wanneer je een politiek debat organiseert, kan je wel kiezen wie je uitnodigt en rekening houden met genderverhoudingen. Nu we dit project hebben, lukt dat beter.’

‘Let wel: we doen nooit toegevingen op inhoud. Voor elk onderwerp zoeken we de beste expert die op dat moment beschikbaar is. We weren mannelijke experts dus niet, maar zoeken een evenwicht, zodat we de maatschappij weerspiegelen. Nu geven we nog te vaak ten onrechte het beeld dat belangrijke posities worden ingenomen door mannen. Letten op de genderbalans is een reflex die je als redactie moet aanleren, door elke dag met dit thema bezig te zijn, gesteund door ambassadeurs die er tijdens redactievergaderingen telkens op wijzen.’

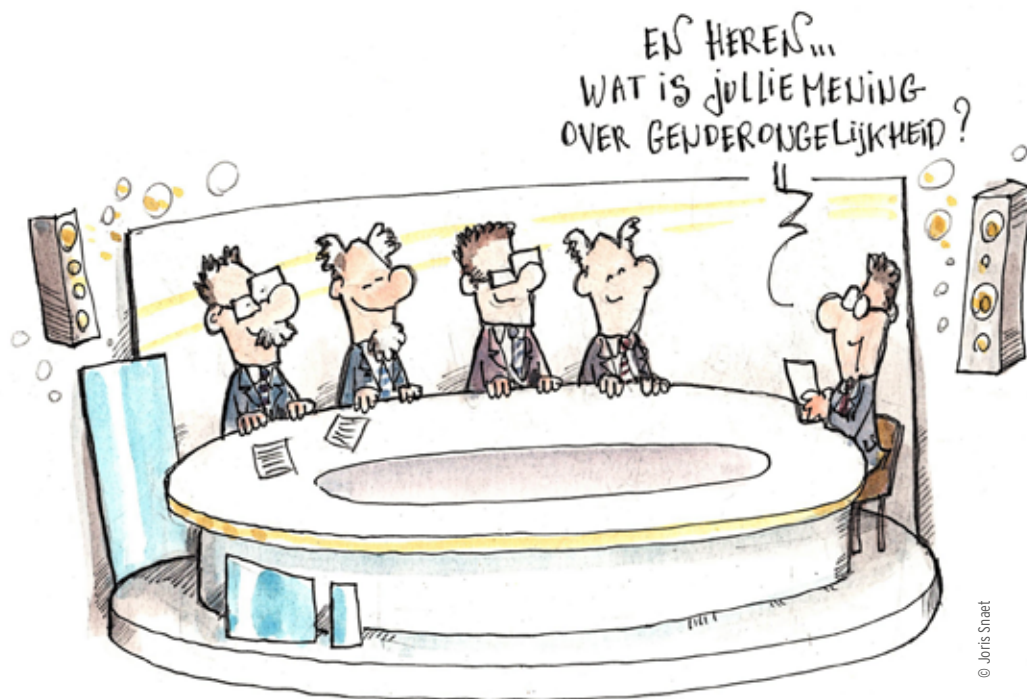
ADRESBOEKJES

‘Als je met heel korte deadlines werkt, zoals hij het dagnieuws, loop je het risico terug te vallen op de gekende experts, die vaak man zijn. Om te zorgen dat de adresboekjes van redacties

diversifiëren, hebben we een werkgroep diversiteit, die regelmatig nieuwe experts uitnodigt om zichzelf voor te stellen. We zoeken dan expliciet naar vrouwen. Als we in andere media of in onze contacten met universiteiten, bedrijven en organisaties interessante mensen tegenkomen, delen we die contacten met de redacties. Soms mailen vrouwelijke experts ook zelf om te laten weten wie ze zijn en wat hun expertiseveld is. Dat soort mails is erg welkom.’

OPVOLGEN

‘Er bestaat een cliché dat vrouwelijke experts minder vaak op tv willen verschijnen. Naar mijn ervaring klopt dat: vrouwen onderwaarderden nog vaak hun eigen expertise. We hebben als media een grote verantwoordelijkheid om toch voldoende vrouwelijke experts te tonen, maar het zou helpen als bedrijven, instellingen en universiteiten hier ook aandacht voor hebben. Er zijn organisaties met sterke vrouwelijke beleidsmakers, die toch steeds dezelfde mannen naar voren schuiven om het woord te voeren. Hetzelfde geldt voor universiteiten. Soms aarzelen vrouwen ook om hun expertise in de media te delen omdat zij harder aangevallen worden op sociale media dan mannen. Het is zonde en bijzonder kwalijk als vrouwen daarom niet meer op tv willen verschijnen. In het bijzonder bij debatprogramma’s vragen we redacties daarom om achteraf bij de expertes te informeren hoe ze dat ervaren hebben, zeker als het de eerste keer was dat ze op tv verschenen. Het helpt om hen op te vangen en te laten weten dat we dit als redactie verder opvolgen.’ (SF)

‘Genderdiversiteit verdient meer aandacht’

Benjamin Dalle, minister van Media

‘Op sommige vlakken doen onze Vlaamse nieuwsmedia het inzake genderdiversiteit best goed, maar dat belet niet dat het thema nog hoger moet staan op de agenda van mediabedrijven en overheid. Vooral de VRT moet een voortrekkersrol blijven spelen.’ Zo reageert Vlaams minister van Media Benjamin Dalle (CD&V) op het Gentse onderzoek.

Voor de minister heeft dit soort onderzoeken hoe dan ook een belangrijke meerwaarde voor zowel het beleid als de mediabedrijven zelf. ‘Het leert ons dat Vlaamse nieuwsmedia het op sommige vlakken goed doen. Zo zijn 46,5 procent van de Vlaamse verslaggevers, omroepers en presentatoren vandaag vrouwen. Ook in Europees perspectief is dat een behoorlijk cijfer. Vooral radio en de kranten doen het hier goed, televisie moet nog een tandje bijsteken.’

De VRT moet volgens Dalle een voorbeeldfunctie blijven opnemen en de standaard zetten. De nieuwe beheersovereenkomst legt de openbare omroep voor het volledige personeelsbestand nu een aandeel van minstens 40 procent vrouwen op. Op de nieuwsdienst is er intussen een volledig evenwicht tussen vrouwen en mannen, en in het management van de nieuwsdienst gaat het zelfs over 65 procent vrouwen.

AMBITIEUS

Daarnaast wordt het aanbod van de VRT voortdurend gemonitord met betrekking tot gendergelijkheid, ook de duidingsprogramma’s. Dalle: ‘De beheersovereenkomst formuleert hierover ambitieuze doelstellingen: van

© Ivan Putt

40 procent scherm aanwezigheid van vrouwen gaan we naar 48 procent in 2025.’ In dat kader streeft de VRT naar nog meer diversiteit van experts en gasten. Recentelijk werden daartoe de expertendatabanken grondig vernieuwd. Ook worden experts beter begeleid. Mediaminister Dalle: ‘We moeten helaas vaststellen dat vrouwelijke experts nadien sneller het voorwerp zijn van online kritiek of bagger. Dat kan niet. Genderdiversiteit is ook een uitdaging voor de brede samenleving, en dat is iets dat we allemaal samen moeten aanpakken.’ (CM)

10 TIPS VOOR MEER INCLUSIEF SCHRIJVEN

Respect voor diversiteit en inclusief taalgebruik: hoe doen we dat in onze dagelijkse berichtgeving? DPG Media en het contentbureau JaJa publiceerden onlangs elk een reeks verhelderende richtlijnen. Wij distilleerden daaruit de volgende tien tips.

GEERT VAN LIERDE

1 LAAT DIVERSITEIT GEWOON AANWEZIG ZIJN ZONDER VERMELDING

Laat een divers kenmerk achterwege wanneer het irrelevant is. Zo ga je in tegen clichés als 'de zwarte schoonmaker' of 'de vrouwelijke assistent'. Een omschrijving als de 'vrouwelijke minister' is evenmin ter zake. Zeg niet 'er zat 40 man' maar 'er zaten 40 mensen'.

2 GEBRUIK DIVERSITEITSNEUTRALE WOORDEN

Vermijd beroepsnamen met een vrouwelijk achtervoegsel zoals docente of directrice. Gebruik de term die de betrokken persoon zelf graag heeft.

3 GA VOOR EEN RESPECTVOLLE BENADERING

In ons taalgebruik sluimeren nog heel wat historisch zwaar beladen woorden die een raciale of kolonialistische oorsprong hebben. Laat die achterweg en kies voor woorden waarmee de groep zichzelf omschrijft. Een 'eskimo' is een Inuït, in plaats van een 'indiaan' spreken we over Sioux, Cherokee, of beter nog 'lokale bevolking' en 'oorspronkelijke bewoners'.

4 FOCUS NIET OP EÉN KENMERK

Associeer mensen niet met één kenmerk wanneer dat gevoelig ligt. Je spreekt niet over 'ADHD'ers' maar over mensen met ADHD. Vereenzelvig iemand niet met zijn of haar handicap, zoals in een 'blinde directeur'. Iemand met een beperking is geen 'slachtoffer' of 'patiënt'.

5 GEBRUIK BEGRIJPELIJK NEDERLANDS

Vanuit het Amerikaans-Engels dringen heel wat woorden door tot in ons taalgebruik. Als die woorden het Nederlands grammaticaal te sterk aantasten of niet door iedereen begrepen worden, gebruik je die beter niet. Goede Nederlandstalige woorden moet je niet vervangen door Amerikaanse termen.

6 GEEN ONNODIGE VERWIJZINGEN

Onnodige verwijzingen naar de relationele of ouderlijke status van een persoon of groep moeten worden vermeden.

7 GEEN ACTIVISTISCHE TAAL

Ga niet mee in verregaande taalwijzigingen die drukingsgroepen voorstellen omdat iedereen een 'foutief taalgebruik' hanteert. Luister naar kritische stemmen in het debat maar toon begrip voor wie niet helemaal mee is met inclusief taalgebruik.

8 VERBONDEN DOOR VERSCHILLEN

Realiseer je dat verschillen in onze samenleving net onze onderlinge verbondenheid accentueren, ook al is iemand radicaal anders dan jou en heeft hij of zij een andere mening.

9 ETNICITEIT EN RELIGIE

Hou het erop dat iedereen Vlaming of Belg is. Wanneer een verwijzing naar de afkomst belangrijk is, doe het dan met een tussenstreepje, zoals in 'Marokkaans-Belgische docent'. Vermijd onnodige referenties naar etniciteit, huidskleur of religie.

10 VERMIJD STEREOTYPEN

Gebruik niet altijd het standaardgezin als referentie, maar verwijs ook eens naar twee vaders met kinderen of koppels met een verschillende huidskleur. Stel aan vrouwen niet de vraag hoe ze werk en thuiszorg combineren; aan mannen vraag je dat ook niet. Vermijd stereotiepe gevoelsomschrijvingen zoals 'hij hilde' (uitzondering) of 'zij reageerde emotioneel' (regel).

Meer lezen

JaJa's Dossier Inclusief Taalgebruik:
<https://jaja.be/nl/dossier-inclusief-taalgebruik/>

Stijlgids DPG media:
https://upload.gscdn.nl/uploads/921a88c62a_DPGWoke.pdf

VIND DIVERSE STEMMEN VOOR JE VERHALEN

Wil jij meer diverse experten aan bod laten komen in je verhalen? Je kan ze gemakkelijk terugvinden op de **Expertendatabank van de Vlaamse Overheid**.

In mei lanceerden we de vernieuwde Expertendatabank 2.0. **Onze missie is om diverse experten zichtbaar te maken voor journalisten zodat ze hun expertise kunnen delen in de media.**

Wat als de stemmen die aan bod komen in jouw medium een echte weerspiegeling zouden zijn van onze diverse bevolking?

Zo is de helft van de bevolking een vrouw, maar lang niet de helft van experten die aan bod komen in de media is een vrouw. Mensen van buitenlandse herkomst of mensen met een beperking komen nauwelijks aan bod als expert op radio, televisie, in kranten en magazines. **Onbekend is onbemind.**

Daar wil de Expertendatabank van de Vlaamse overheid, samen met jou, verandering in brengen.

www.expertendatabank.be

Je kan als journalist een **gratis gebruikersprofiel** aanmaken op expertendatabank.be om je zoektocht naar diverse experten te starten. **Meer diverse stemmen zichtbaar maken in de Vlaamse media, jij doet toch ook mee?** Samen kunnen we echt het verschil maken.

**SCHRIJF JE IN EN ONTDEK
HONDERDEN DIVERSE EXPERTEN**

SAM FEYS, CHEF DIGITAAL BIJ 'DE MORGEN' EN 'HUMO'

'Aan pure klikcijfers heb je niets'

Hoe wordt de homepage - het online visitekaartje van elk nieuwsmidium - samengesteld? We vroegen het aan Sam Feys (30), sinds december 2018 chef digitaal bij 'De Morgen' en sinds juli 2020 ook bij 'Humo'.

SELMA FRANSEN

Wat houdt jouw job als chef digitaal in?

'Ik mag leiding geven aan de digitale ploegen van *De Morgen* en *Humo*, zet voor beide websites de strategie uit en probeer de redacties mee te nemen in dat verhaal. Het is mijn taak om journalistiek op de beste manier online te brengen, of dat nu in tekst, audio, grafiek of video is.'

Hoe combineer je jouw werk voor twee titels?

'*Humo* en *De Morgen* zijn twee heel verschillende titels en dat moet ook vooral zo blijven, maar wat beiden gemeen hebben, is dat ze onderscheidende kwaliteitsjournalistiek willen brengen. Dat maakt het logisch om *Humo* en *De Morgen* meer te laten samenwerken. De redacties wisselen kennis en online verhalen uit. Beide titels hebben digitale teams met uitstekende sitecoördinatoren en digitale journalisten. Dat maakt mijn job een stuk gemakkelijker. Het onlineteam van *De Morgen* aansturen doe ik elke dag. De dagelijkse aansturing van *Humo.be* ligt bij webcoördinator Xavier Vuylsteke, die onlangs begonnen is. Ik heb geen vast

schema: ik verdeel mijn tijd over de mensen en projecten die mijn hulp kunnen gebruiken.'

'Een A/B-test toont verschillende titels aan verschillende bezoekersgroepen'

Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen beide websites?

'Achter beide websites gaat een verschillende strategie schuil. De website van *De Morgen* wordt veel vaker ververst: we willen lezers het gevoel geven dat ze helemaal mee zijn met de actualiteit als ze door de site hebben gescrold. Los van de actualiteit wil *De Morgen* ook relevant zijn in het dagelijkse leven van de lezer. De stijgende energieprijzen zijn nu bijvoorbeeld erg actueel. We onderzoeken

de oorzaken en gevolgen én vertellen concreet wat ze kunnen doen om te voorkomen dat hun factuur hard stijgt.'

'*Humo* mag daarentegen niet zomaar een nieuwssite zijn. We hebben een aantal kerntaken beschreven waarin *Humo* de beste moet zijn. Eerst en vooral willen we lezers door het enorme aanbod van tv, film en muziek gidsen. Daarnaast is het belangrijk om de steengoede pennen, geestige toon en grappige cartoons en video's van *Humo* online zo goed mogelijk uit te spelen. Het is een hele uitdaging om een blad dat zo'n lange geschiedenis op print heeft naar digitaal te vertalen. Ik denk dat we daarin slagen: *Humo* is een van de weinige weekbladen met een werkend digitaal betaalmiddel. Eind 2019 klopten we af op 2.700 digitale abonnees, in 2020 waren dat er net geen 6.400. Daar ben ik best trots op.'

Hoe wordt er bepaald waar items op de homepage van 'De Morgen' komen te staan?

'Er is een heel team dat dagelijks aan de homepage werkt. Bij *De Morgen* bepalen de sitecoördinatoren de samenstelling van de homepage, pushberichten en nieuwsbrieven. De online redacteuren schrijven artikelen over breaking news en kijken hoe stukken van collega's zo goed mogelijk uitgespeeld kunnen worden op de site, met sterke titels en passend beeldmateriaal. De fotoredactie werkt zowel voor print als digitaal.'

© Avijn Koksai

'Humo is een van de weinige weekbladen met een werkend digitaal betaalmode!'

'De homepage wordt handmatig samengesteld; enkel het lijstje met de meest gelezen stukken wordt automatisch gegenereerd. De redacteurs proberen zo goed mogelijke keuzes te maken om de lezer te verrassen en iets nieuws bij te brengen. We werken niet met een bepaalde formule: het team zorgt op eigen aanvoelen dat de mix van onderwerpen goed zit. Ook letten we erop dat we diversiteit tonen in de beelden en dus niet de hele homepage vullen met foto's van oude witte mannen, bijvoorbeeld.'

Hoe kiezen jullie de titels die boven stukken staan?

'Bij enkele verhalen bedenken de onlineredacteurs een drietal gepaste titels. Dan starten ze een A/B-test, die verschillende titelopties aan verschillende bezoekersgroepen getoond. Jij ziet dus mogelijk een andere titel dan ik als je de site van *De Morgen* opent. De titel die ervoor zorgt dat lezers klikken én blijven lezen, wordt vervolgens blijvend boven het stuk gezet en ook overgenomen in de nieuwsbrief. Een titel werkt alleen als die het verhaal zo goed mogelijk vat; lezers blijven langer lezen als een artikel waarmaakt wat de titel belooft.

De insteek mag dus nooit zijn: we gaan hier eens even wat heerlijke clickbait-titels neerzetten (*lacht*).'

Worden de cijfers die je verzamelt ook met de journalisten gedeeld?

'We hebben daar goed over nagedacht en geven onze journalisten sinds kort inzicht in een deel van de data die we hebben. Daarbij krijgt de tijd die bezoekers doorbrengen op een pagina meer gewicht dan het aantal keer dat een stuk wordt aangeklikt. Aan pure klikcijfers heb je niets: het is nuttiger om te weten in welke verhalen lezers de meeste tijd investeren, of op welke punten ze precies afhaken.'

'We leggen in ons vak te veel nadruk op pure klikcijfers, zelfs in een terugkerende rubriek in dit magazine (*lacht*). Daardoor krijgt dat voor journalisten een vieze nasmaak. Veel kliks halen is gemakkelijk. Maar zijn dat lezers die snel doorklikken via Facebook, of zijn dat trouwe lezers die je journalistiek waarderen en mogelijk een abonnement zullen nemen? Voor ons is dat laatste het belangrijkste. Wij gaan onze journalisten nooit confronteren met exacte klikcijfers, maar we willen ze vooral hulpmiddelen in

handen geven om hun verhalen beter en toegankelijker te maken voor ons publiek. Die cijfers zullen veelal hun buikgevoel bevestigen. Soms zal een journalist zijn schrijfstijl moeten aanpassen of een andere invalshoek moeten kiezen, maar uiteindelijk helpt dat de journalistiek alleen maar vooruit. Overigens zie ik tegen alle clichés in dat de zwaardere thema's en onderzoeksjournalistiek aandachtig gelezen worden.'

Wat is jou het meest opgevallen in de tijd dat je chef online bent?

'Het gaat allemaal erg snel, maar het kan geen kwaad om af en toe terug te blikken op de enorme stappen die we als redactie zetten in het digitale verhaal. Het voelt soms aan als babystapjes en ik heb het gevoel dat we vaak op dezelfde nagel moeten kloppen, maar het loont. Er is een senior writer die alleen nog verhalen via de app leest. Eindredacteurs en lay-outers die vroeger alleen aan papier dachten, zetten nu artikels klaar voor online en maken zelf digitale edities met bewegend beeld en interactieve grafieken. Ik vind dat fantastisch, en dat zegt alles over het talent en de inzet van de mensen die in de journalistiek werken.'

Verantwoord nieuws maken van cijfers

3 ONLINE WORKSHOPS OM JE DATAGELETTERDHEID ALS JOURNALIST TE VERSTERKEN

Nu data soms letterlijk van levensbelang zijn, hebben journalisten meer dan ooit de verantwoordelijkheid om cijfers kritisch te lezen en gebruiken. Om hen op de goede weg te helpen, organiseert de VVJ dit najaar 3 workshops met specialisten Joris Boonen en Mark Pluymaekers.

Zij belichten het thema vanuit de dagelijkse leefwereld van een journalist. Verwacht dus geen spoedcursus statistiek. Deelnemers krijgen wel praktische handvatten aangereikt voor het correct behandelen van cijfergegevens. *Wat moet je als journalist weten wanneer er alweer een nieuwe studie of opiniepeiling in je mailbox verschijnt? Hoe kun je efficiënt het kaf van het koren scheiden? En hoe kun je die cijfers met een goed verhaal in de juiste context plaatsen?*

De training is geschikt voor journalisten van alle mogelijke redacties. De inhoud is gebaseerd op recente gevallen van binnen- en buitenlands nieuws, van politiek over economie en wetenschap tot sport en cultuur.

Het programma bestaat uit drie losse modules van elk twee uur, die onafhankelijk van elkaar kunnen worden gevolgd. Tussen de modules is er geen of slechts weinig inhoudelijke overlap.

PROGRAMMA

MODULE 1	MODULE 2	MODULE 3
HOE SCHEID JE HET KAF VAN HET KOREN? OP ZOEK NAAR DE (NIEUWS)WAARDE VAN NIEUW ONDERZOEK	HOGER, LAGER, OF TOCH ONGEVEER HETZELFDE? CIJFERS VERGELIJKEN OP EEN GOEDE MANIER	DE JOURNALIST ALS ONDERZOEKER
Redacties worden dagelijks overspoeld met nieuw cijfermateriaal, helaas van wisselende kwaliteit. In deze sessie bieden we je enkele praktische handvatten om snel en efficiënt een data-factcheck te doen: • wie zijn en hoe werken nationale en internationale dataleveranciers?• wat doe je als bijna elk onderzoek claimt 'representatief' en 'betrouwbaar' te zijn?• enkele essentiële checks en kritische vragen die je bij elk onderzoek moet stellen.	Een cijfer krijgt pas betekenis als je het in een context plaatst. Hoe was het vorig jaar rond deze tijd, hoe doen andere landen het, wat zegt ander onderzoek? En wanneer spreek je dan van een trendbreuk of een verschil, of wanneer doet een regio het 'beduidend beter' dan de rest? In deze sessie behandelen we de volgende thema's: • vergelijken met een eerdere meting• vergelijkingen tussen groepen• eerlijk vergelijken tussen regio's	Met de opkomst van eigen dataredacties wordt de scheidslijn tussen (data)journalisten en onderzoekers dunner. In deze sessie gaan we in op de kansen en uitdagingen om als redactie zelf data te verzamelen en er eigen verhalen van te maken. • zelf aan de slag met opiniepeilingen• je verdiepen in je onderwerp met publieke datasets• hoe beschikbaar maak je jouw data?
Datum: dinsdag, 12 oktober 2021	Datum: dinsdag, 9 november 2021	Datum: dinsdag, 30 november 2021
Tijdstip: 14 - 16 u.	Tijdstip: 14 - 16 u.	Tijdstip: 14 - 16 u.

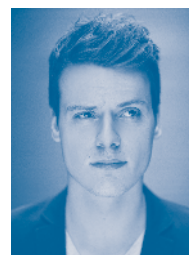
CURSUSBEGELEIDERS

Dr. Joris Boonen is politicoloog. Hij is docent aan de Zuyd Hogeschool in Maastricht en is als onderzoeker verbonden aan de Zuyd Hogeschool en de KU Leuven. Dr. Mark Pluymaekers is communicatiewetenschapper en psycholinguïst. Hij is als lector verbonden bij Zuyd Hogeschool in Maastricht.

**GRATIS VOOR
VVJ-LEDEN**

**WEL VOORAF
REGISTREREN VIA
WWW.JOURNALIST.BE/AGENDA**

FOTOGRAAF

ANDREAS VAN ESBROECK

Deze foto, genomen in Oostende, is in mijn ogen één van mijn mooiste beelden qua licht en sfeer. Enkele minuten nadat het water was weggetrokken, kwam er een idyllisch landschap tevoorschijn. Op dat ogenblik stond ikzelf tot aan mijn knieën in het water, maar voor het beste moment moet je iets over hebben.

De combinatie van het licht, het landschap, het model dat op een 'eilandje' lijkt te staan en de subtiele reflectie in het water zorgt voor een intrigerende foto waarnaar je kan blijven kijken.

Een goede journalist is een luie journalist. Dat klinkt tegenstrijdig, maar een klein beetje luiheid maakt jouw werk als onderzoek vaak efficiënter, eenvoudiger en sneller. Met deze 8 hints - een selectie uit de zowat 50 tips & tricks die aan bod kwamen tijdens een VVJ-vormingssessie op 17 september - kun je achterover leunen, en alsnog je chef tevreden houden.

JERRY VERMANEN

WORD EEN LUIE JOURNALIST

TIPS OM EFFICIËNTER TE WERKEN

DATA **DOC.NEW + SHEET.NEW**

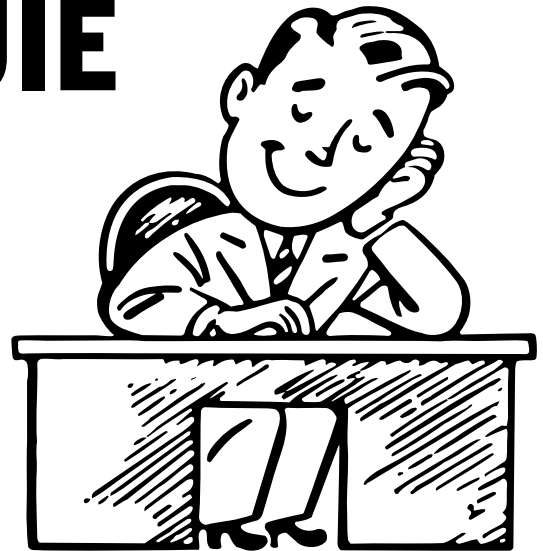
Online research is grotendeels gestructureerd te werk gaan. Hoe vaak komt het niet voor dat je compleet verdwaald raakt in talloze browsertabs, versnipperde informatie en losse eindjes? Gelukkig is er een mogelijkheid om snel een tekstdocument of spreadsheet voor je te krijgen, als je in Chrome werkt.

Typ simpelweg doc.new in je url-balk om een Google Doc te openen, of sheet.new voor een lege spreadsheet.

VISUALISATIE **FLOURISH**

Datavisualisaties zijn niet alleen nuttig zodra je een leuk plaatje bij je praatje wil plaatsen. Met de juiste tools kun je tijdens je onderzoek inzicht krijgen waar je verhaal eigenlijk over gaat. Een goede geografische kaart kan je op het spoor zetten van de regio waar je jouw bronnen moet zoeken.

Tegenwoordig zijn er talloze visualisatiediensten aan te raden, waarmee je hele degelijke grafieken en kaarten kunt maken en publiceren. Ik kan LocalFocus.nl en Datawrapper.de niet onbenoemd laten. Maar als ik er eentje moet aanraden, dan is Flourish wel mijn favoriet. Deze dienst biedt enorm veel verschillende visuele mogelijkheden. Het is tevens gratis voor journalisten, en zodra je contact opneemt kun je hele goede ondersteuning verwachten van het Flourish-team. Met een aantal developers in je team kun je de grafieken zelfs nog verder aanpassen naar je persoonlijke smaak.

BESTANDEN EN AFBEELDINGEN **LOBE.AI**

Vroeg of laat loop je tegen een onderzoek aan waarin je honderden, zo niet duizenden beelden moet categoriseren. Je zoekt bijvoorbeeld naar een specifiek type auto in een berg van afbeeldingen, of je wil foto's organiseren op het soort vuurwapen dat zichtbaar is. Je kunt dit handmatig doen, maar heb je wel eens overwogen om dat aan kunstmatige intelligentie over te laten?

Met Lobe.ai kun je zulke modellen gratis trainen in een gebruiksvriendelijke interface. Het is een van de allerbeste introducties die je in AI kunt krijgen. En het allerbeste is dat je jouw getrainde model kunt exporteren in een zogeheten Tensorflow-model. Als je een beetje bekend met Python bent, kun je daar zelfs volledige dataprocessen of webapplicaties op bouwen.

TOOLKITS **HANDBOEK INTERNETRESEARCH & DATAJOURNALISTIEK**

Je kunt actief om hulp vragen, maar soms is het ook fijn om een naslagwerk bij de hand te hebben. Online zijn er flink wat toolkits te vinden waarin meerdere tools, tips en methoden uiteen worden gezet. Erg handig, hoewel sommige mensen de voorkeur hebben voor een fysiek boek om alles rustig na te lezen.

ONLINE ZOEKEN **FAKE NEWS DEBUNKER PLUGIN**

Slimmer zoeken is sneller zoeken. Elke tool die je kan helpen om zoveel mogelijk tijd te besparen tijdens je zoektocht, is dus mooi meegenomen. De meeste journalisten weten goed hoe je zoekmachines op tekst kunt doorzoeken. En de laatste jaren is - mede door het vele onderzoek naar misinformatie - zoeken op beeldmateriaal steeds prominenter geworden.

De Fake News Debunker van inVID en WeVerify is een handige browser plugin voor zowel Chrome als Firefox. Hiermee kun je via alle relevante zoekmachines een zogeheten reverse image search doen: waar is dit beeldmateriaal eerder gepubliceerd? Daarnaast kun je met deze tools afbeeldingen forensisch onderzoeken op mogelijke manipulatie.

HELP **NICAR-L MAILLIJST**

Iedereen heeft wel eens hulp nodig. Het lijkt alsof er elke week een onmisbare tool wordt aangeraden, en je kunt de draad daardoor snel kwijtraken. Soms heb je gewoon een goede hulplijn nodig.

De ultieme plek om hulp te vragen is wat mij betreft de maillijst van het National Institute for Computer-Assisted Reporting. Deze maillijst kun je vinden door op NICAR-L te zoeken. De allerbeste digitale onderzoekers zijn binnen handbereik met een eenvoudige mail. Twijfel je hoe je met R of Python kunt beginnen? Binnen de kortste keren heb je antwoord met goed onderbouwd advies. Heb je rommelige data ontvangen en weet je niet hoe je dat kunt opschonen? Er zijn vast wel ervaren datajournalisten die je daarmee kunnen helpen. Zowel beginners als experts kunnen hun vragen via deze maillijst stellen. Pro-tip: zorg ervoor dat alle mails van deze lijst in een aparte bak terecht komen om het overzicht te houden. Dagelijks kun je zo'n 5 á 10 mails verwachten via deze mailgroep.

AUTOMATISCH **RASPBERRY PI + N8N.IO**

Elke journalist gaat actief op onderzoek uit, maar weinigen laten informatie automatisch naar zich toekomen. Terwijl het ongelooflijk veel werk kan besparen: binnen een paar minuten heb je een Google Alert ingesteld met relevante zoekopdrachten.

Deze tip is voor personen die zin hebben om met een mini-PC te spelen: probeer eens een Raspberry Pi en n8n (spreek uit als Nodemation) op te zetten. Dat is even een crime, maar zodra het draait kun je via een grafische interface informatie bij een bron ophalen en die naar een andere plek laten stromen. Een voorbeeld: scrape elke ochtend de headlines van nieuwssites, sla de titels op in een online spreadsheet, maak van elke voorpagina een screenshot en stuur de links van de artikelen naar je zelfgemaakte Telegram-bot.

TWITTER **TWINT**

Met de coronapandemie kwam ook een stortvloed aan misinformatie over ons heen. Een van de beste plekken om dit fenomeen te onderzoeken, is Twitter. En wanneer je met Twitter-data aan de slag wil, dan kun je eigenlijk niet om Twint heen.

Toegegeven, je moet even via de Terminal aan de slag gaan - wat voor sommige mensen misschien nog een beetje intimiderend kan zijn. Maar de handleiding van Twint geeft voldoende aanknopingspunten om relatief snel resultaat te boeken. Zodra je alles hebt opgezet, kun je onbeperkt in het archief van Twitter zoeken. En je kunt behoorlijk uitgebreide zoekopdrachten opstellen. Zoek bijvoorbeeld eens op tweets in de Nederlandse taal, met enkel afbeeldingen, binnen een straal van 5 kilometer rond Brussel, van Europarlementariërs, met specifieke zoektermen. Je kunt het zo gek niet bedenken of het is mogelijk.

Meer info

Op de VVJ-website www.journalist.be kun je de presentatie van Jerry Vermaen nog eens rustig nakijken. Via bit.ly/luiejournalist2021 kun je alle sheets en urls erbij pakken. *Internetresearch & Datajournalistiek*, is geschreven door Jerry Vermaen en Andrew Dasselara en te bestellen via bit.ly/handboek_ir_dj.

Jerry Vermaen is journalist bij Pointer/KRO-NCRV

A portrait of Sofie Demeyer, a woman with blonde hair and bangs, wearing an orange sweater and a necklace. She is standing outdoors with a blurred background of greenery and a stone wall. Her hands are clasped in front of her.

**SOFIE
DEMEYER**

VROEGER

29 jaar journalist
bij VRT

NU

woordvoerder bij
Advocaat.be, ook
bekend als de Orde
van Vlaamse Balies

‘Een perfecte tweede carrière’

SOFIE DEMEYER BELANDDE VIA DE POLITIEK BIJ DE ORDE VAN VLAAMSE BALIES

'Toen ik op mijn vijftiende een opstelwedstrijd won, zei mijn leerkracht Nederlands: *jij zou journalist moeten worden*. Dat leek me wel wat, maar toen ik in 1985 begon te studeren, was er nog geen opleiding Journalistiek in Vlaanderen. Ik koos Rechten en werd daarna licentiaat Communicatiewetenschappen. Na mijn afstuderen combineerde ik mijn stage bij een advocaat in Brugge met een functie als jurist aan de afdeling Communicatiewetenschappen van UGent. Daar vroeg Hendrik Coleman van Radio 2 me tijdens een gastles of ik enkele nieuwsberichten kon voorlezen. Hij vond dat mijn uitspraak vrij goed zat, misschien omdat ik in het laatste jaar Rechten dictielessen volgde om mijn West-Vlaamse accent kwijt te raken (*lacht*). Toen hij vroeg of ik mijn jobs graag deed, moest ik bekennen dat ik nog steeds droomde van de journalistiek.'

'Hendrik raadde me daarom aan te solliciteren voor het nieuwe ochtendprogramma bij Radio 2. Zo begon ik bij de VRT. Ik dacht dat ik daarnaast deeltijds in de advocatuur kon blijven werken, maar dat bleek een misvatting en ik moest voor de tuchtraad komen! In mijn 6,5 jaar bij Radio 2 groeide mijn interesse in hard nieuws. Ik deed meermaals examens om voor Radio 1 te kunnen werken, maar sneuvelde telkens in de voorlaatste ronde. Ik begon te geloven dat ik niet in wieg was gelegd voor hard nieuws, totdat ik in 1998 geselecteerd werd voor *Het Journaal*.'

'Drie jaar later werd ik gerechtsjournalist, een logische stap gezien mijn achtergrond. Ik heb heel wat historische processen verslagen: Cools, Fourniret, de Kasteelmoord, en 'het proces van de eeuw': de zaak-Dutroux. In die vier intense maanden werden banden voor het leven gesmeed tussen de aanwezigen. Ik zal nooit het moment vergeten dat er een brief van Sabine Dardenne voorgelezen werd, waarin stond dat ze tijdens haar gevangenschap dacht dat haar ouders haar niet meer wilden. Je kon een speld horen vallen.'

'Hectiek hoort bij deze job, maar de periode voor en na de terreuraanslagen in 2016 hakte er bij mij in. Op de dag van de aanslagen werd er een WhatsAppgroep opgericht voor de journalisten. Daarna was er nooit meer rust. Hing er een helikopter boven Molenbeek, dan moest je zo snel mogelijk achterhalen wat er gaande was, ook in een vrij weekend of 's avonds. De druk nam toe, want sinds de komst van nieuwswebsites moest alles almaar sneller, maar je bericht-

geving moest natuurlijk nog altijd correct zijn. Toen overwoog ik voor het eerst een carrièreswitch.'

'Voor *Terzake* nam ik in die tijd een interview af over de nieuwe bemiddelingswet. Dat sprak me aan, want ik heb vaak het leed gezien dat rechtszaken met zich meebrengen. In 2018 heb ik tijdskrediet opgenomen, zodat ik een postgraduaat bemiddeling aan de KU Leuven kon volgen. Sinds oktober 2019 ben ik erkend bemiddelaar in familiale zaken en ging ik nog vier vijfden bij de VRT werken.'

'Een jaar later werd ik gevraagd om woordvoerder van minister Annelies Verlinden te worden. Politiek ga ik niet doen, zei ik altijd. Toch kon ik deze kans niet laten liggen. Bij de VRT was ik hard werken en onregelmatige uren gewend, maar in de politiek bleek het nog veel erger. Zeker in coronatijd: vaak had ik 's ochtends om halfzeven al telefoon, van VRT radio (*lacht*). Ik liet uiteindelijk aan de minister weten dat het politieke woordvoerderschap niet de juiste keuze was voor mij en ik mocht blijven totdat ik een nieuwe job had. Toen ik de VRT vroeg of ik mocht terugkeren, zochten ze helaas vooral digitale profielen. Met andere woorden: ik was te oud.'

'Daarna solliciteerde ik bij de Orde van Vlaamse Balies als communicatieverantwoordelijke. Tijdens het gesprek bleek de OVB ook op zoek naar een woordvoerder, met goede kennis van de advocatuur én media. Dat was me nog meer op het lijf geschreven. Op 1 mei ben ik begonnen. De OVB heeft veel vertrouwen in mijn advies, dat is fijn. Wanneer ik op radio of tv moet verschijnen, is het leuk om ex-collega's tegen te komen. Ook voor hen: mij hoeft je niet meer uit te leggen dat een quote maximaal 20 seconden duurt (*lacht*).'

'Ik kijk met plezier terug op de journalistiek, want ik deed mijn job nog graag toen ik vertrok. Als de VRT me had teruggenomen, had ik dat gedaan. Tegelijkertijd vind ik het belangrijk om jonge mensen een kans te geven. Wanneer ik mijn collega's op tv zie, sta ik niet stil bij hun uiterlijk, maar ik had het er moeilijk mee mezelf te zien verouderen op het scherm. Wat ik nu doe, is een perfecte tweede carrière, ik ga dit volhouden tot mijn pensioen. Niet alleen heb ik een goede work-life balance, ik kan ook opnieuw bemiddelingswerk doen in bijberoep. Ik heb mijn leven nu meer in eigen handen.' (SF)

'Na de aanslagen in Brussel was er nooit meer rust'

ONDER EMBARGO

Bij Roularta vertrekt **Jos Grobben** (67) nu écht met pensioen. Door corona werd zijn vertrek twee jaar uitgesteld. Jos werkte een leven lang voor Roularta, eerst als politiek journalist bij *Knack*, later werd hij er nog hoofdredacteur van de nieuwssites en van *Z-Nieuws*. Op het einde was hij directeur van de magazines bij Roularta.

De opvolger van Jos als uitgever van de nieuws- en businessmerken bij Roularta is **Niels Famaey** (48). Hij heeft een verleden in de sectoren communicatie, content publishing en marketing, met name bij DPG Media, Microsoft, Proximus en Lannoo Publishers. Tot eind september was Niels Famaey nog managing director van Wave, een marketingbureau voor de sport- en muziekwereld.

Jan Feys versterkt vanaf oktober de redactie van *Het Nieuwsblad*, waar hij adjunct-chef regio wordt. Voor Jan is dat een terugkeer naar de oude stal na een tussenstop bij bpost, waar hij enkele jaren op de interne communicatiedienst heeft gewerkt.

© PhotoneWS

Bij *De Morgen* is **Kirsten Bertrand** niet langer hoofdredacteur, wegens 'een verschil in visie' op de verdere

ontwikkeling van de krant. Ze werkte acht jaar voor *De Morgen*, na eerder al drie jaar bij *Het Laatste Nieuws* te hebben gediend. Overblijvend hoofdredacteur **Bart Eeckhout** mag de klus nu verder klaren met **Remy Amkreutz** (eindverantwoordelijke voor de dagproductie), **Kim Van de Perre** (die de weekendproductie beheert) en **Sam Feys** (die de digitale krant onder zijn vleugels heeft).

Maar zonder **Femke Van Garderen** dan, want zij wisselt *De Morgen* in voor *De Tijd*.

Eline Bergmans dan weer komt *De Morgen* versterken, zij komt over van *De Standaard*.

En ook voor **Anouk Torbeyns** moet men niet langer op de redactie van *De Standaard* zijn, zij gaat aan de slag bij Stampmedia.

Emmanuel Rottey is weg bij de VRT en sinds 1 oktober aan de slag als persattaché van de KULeuven.

In de Raad voor de Journalistiek is **Rafike Yilmaz** opgenomen als extern lid. Zij is sinds kort verantwoordelijk voor de

mediarelaties bij bpost, na enkele jaren adjunct-directeur communicatie van het koninklijk paleis te zijn geweest. Rafike Yilmaz vervangt in de Raad voor de Journalistiek Karin Genoe. De externe leden van de Raad zijn deskundigen in de materie, maar zonder persoonlijke link met een mediabedrijf.

Het Leuvense **Assangecomité** heeft zijn eerste Prijs van de Klokkenluider uitgereikt, en de laureaten zijn direct met twee. Het gaat om **Thomas Goorden** en **Frank Vanhoutte**, die met hun naarstig studiewerk het PFOS-schandaal in Zwijndrecht en verre omgeving hebben blootgelegd. 'Hun bevindingen hebben aangetoond hoe multinationals quasi ongestoord schadelijke stoffen in het leefmilieu kunnen dumpen en daar vanwege de instellingen een vrijbrief voor krijgen', aldus het Assangecomité. De uitreiking van de eerste Prijs van de Klokkenluider vond plaats in het kader van een solidariteitsweekend met Julian Assange en WikiLeaks in café Het Groot Ongelijk in Kessel-Lo begin september.

Onderzoeksjournalisten komen sinds enkele jaren al in aanmerking voor een eigen prijs: **de Loep** (eigenlijk zijn het er vier). Zij wordt uitgereikt door de **VVOJ**, hoofdzakelijk Nederlandse en ook wel wat Vlaamse Vereniging van Onderzoeksjournalisten. Journalisten kunnen

zowel eigen als andermans werk voordragen, en dit tot deadlines die variëren van 26 november e.k. tot 10 januari 2022. Raadpleeg www.vvoj.org voor de details. De uitreiking van de prijzen vindt plaats in het voorjaar van 2022.

Altijd wat mee opletten in woke tijden, maar **Miles**, een magazine van de Produpress Group dat zich tot 'mannen uit de hoge sociale klasse' richt, heeft een nieuwe hoofdredacteur: **Serge Vanmaercke**. Hij was eerder een tijdlang hoofdredacteur van **Gentleman** en werkte voor diverse Roularta-titels. Vanmaercke volgt **Juliette Debruxelles** op, 'die besloten heeft zich aan andere projecten te wijden'. Produpress geeft ook nog de bladen *AutoGids*, *AutoWereld* en *Moniteur Automobile* uit.

© PhotoneWS

Leve onze persvrijheid, zo heeft nu ook viroloog **Marc Van Ranst** aan den lijve ondervonden. Hij was door de prominente Nederlandse anti-vaxxer **Willem Engel** voor de correctionele rechtbank gedagvaard wegens laster, nadat hij de man in de media als 'virusontkenner', 'extreem rechts' en 'oplichter' had geduid. De Antwerpse correctionele rechtbank verklaarde zich evenwel onbevoegd, omdat het volgens de Belgische Grondwet om

persmisdrijven gaat. Enkel een hof van assisen met burgerjury is bevoegd dat te berechten.

Engel heeft Van Ranst intussen opnieuw gedagvaard, nu voor verklaringen die de academicus in een interview op televisie heeft afgelegd. En hij zou nog een derde procedure tegen de viroloog aan het voorbereiden zijn. Journalisten kennen dat verschijnsel intussen als SLAPP: *strategic lawsuits against public participation*. De Europese overheid werkt op dit ogenblik aan maatregelen om dergelijke procedures te ontmoedigen en sanctioneren.

Het **College van Hoven en Rechtbanken** heeft (opnieuw) aangedrongen op het respecteren van de privacy van magistraten in de gerechtelijke berichtgeving. Steen des aanstoots deze keer is een artikel in *Le Soir* over de Nethys-affaire, waarin een rechter bij naam wordt genoemd. 'Die informatie was zowel nutteloos als foutief', aldus voorzitzer **Fabienne Bayard** van het College van Hoven en Rechtbanken. 'In dit geval worden de beslissingen van de rechtbank nu eenmaal uitgesproken door een collegiale kamer met drie rechters, en bovendien is de naam van een rechter in principe voor geen enkele lezer van belang.'

Vlaams Belang en de media: komt het ooit goed? De rechtsextremistische partij voelt zich tegenwoordig niet enkel ondervertegenwoordigd in de klassieke media, ze vreest binnenkort ook door de sociale media te worden 'gecensureerd'. Concreet verwacht VB-voorzitter

Tom Van Grieken dat na Twitter ook Facebook hem en zijn partij in de ban zal doen in het zicht van de verkiezingen van 2024. En dus is VB - als eerste partij in Vlaanderen - met een eigen app van start gegaan, waarop - jawel - ook 'nieuws' wordt aangeboden.

© Belga

Lonkt grootindustriële **Paul Gheysens**, baas van bouwonderneming Ghelamco, voetbalclub Antwerp en mediabedrijf MediaNation, naar de omroep vlaamsparlement.tv? Dat vermoedt toch *De Morgen*. Met zijn MediaNation heeft Gheysens al *Newsmonkey*, *Newsweek België* en *BusinessAM* in handen, en met **Wouter Verschelden** heeft hij een gepokt en gemazelde journalist in huis. Vlaamsparlement.tv zou nu ook een audiovisuele poot toevoegen aan het imperium. Momenteel wordt die zender nog uitgebaat door Actua-TV van Ludwig Verduyn, maar het Vlaams parlement schreef een nieuwe aanbesteding uit.

Cinefielen hebben vandaag aan filmtijdschriften geen tekort. In de lente lanceerden **Ruben Aerts** en **Johannes De Breuker** al *Humbug*, met vanaf oktober de eerste gedrukte kwartaal-editie. Daar komt nu *Fantômas* bij, ook weer in een online en een driemaandelijkse gedrukte versie. Achter *Fantômas* zit **Bjorn Gabriels** van het teloorgegane tijdschrift *Filmmagie*.

In tegenstelling tot *Humbug* kan hij rekenen op 65.000 euro projectsubsidie die vrijkwam door het verdwijnen van *Filmmagie*, meldt *De Standaard*.

Monique Raaffels is weg bij *Metro*, de gratis krant waarvan ze ruim twintig jaar algemeen directeur was. **Werner Sluys** wordt de nieuwe COO van *Metro*. Sinds eind vorig jaar is de krant volledig in handen van de Franstalige uitgever Rossel. Die wil *Metro* vooral digitaal verder ontwikkelen.

Een ander gratis blad, *De Streekkrant*, stopt ermee. Uitgever **Roularta** trekt eind oktober de stekker uit het weekblad dat met zijn tientallen lokale edities vooral een advertentieplatform was voor plaatselijke kleinhandelaars. De concurrentie met e-commerce en sociale media als reclameplatform maakte het blad almaar minder rendabel. Ook een doorstart als *Deze Week* in 2016 kon daar niet aan verhelpen, en toen moest corona nog komen. Via bakkers en warenhuizen blijft Roularta wel nog het gratis blad *De Zondag* verdelen.

Reprobel, de beheersmaatschappij van uitgevers en auteurs voor hun wettelijke reprografierechten, kan opnieuw op zoek naar een CEO. **Steven De Keyser**, die pas sinds 2019 aan boord was, stapte op 1 december over naar SABAM, nota bene een van de in Reprobel participerende auteursvennootschappen. Sinds enkele maanden was De Keyser ook CEO van Auvibel, wat de toenadering met Reprobel moest bevorderen.

'Op elk ogenblik kan ik hier worden gevonden door de taliban en gedood. Hun machtsgreep heeft me al mijn mogelijkheden en ook mijn passie voor de journalistiek afgepakt.' Aan het woord is de **hoofdredacteur van een Afghaans nieuwsmidium**. De journalist, die tevens actief is in een Afghaanse journalistenvereniging, zegt op de website van de IFJ zijn getuigenis enkel anoniem kwijt te kunnen. 'Sinds de taliban Kaboel hebben ingenomen op 14 augustus, heerst er volop censuur. Journalisten lopen elke dag weer het risico te worden opgepakt, mishandeld of zelfs gedood.'

Ook persoonlijk wordt hij door de taliban geveiseerd. 'Met onze journalistenbond publiceerden we rapporten over de persvrijheid in het land. Dat wordt ons nu kwalijk genomen.' Intussen verslechtert de situatie met de dag. 'Vandaag moeten we werken onder een religieuze dictatuur, die ons verplicht om toestemming te vragen voor reportages die we willen maken. Wie daarin niet wil meegaan, wordt opgepakt. Of verdwijnt.'

Het volgende nummer verschijnt op woensdag 22 december 2021.

NIEUWE VVJ/AVBB-GROEPSVERZEKERING

BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID BEROEP EN UITBATING AXA

1. WIE KAN INTEKENEN?

VVJ-leden (loontrekkenden en zelfstandigen, hoofd- en bijberoepers, studenten en docenten, actief gepensioneerden)

2. VERZEKERDE RISICO'S

a) Burgerlijke aansprakelijkheid beroep

De burgerrechtelijke contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid die de verzekerden oplopen wegens schade aan derden en die voortvloeit uit een vergissing, verzuim of onzorgvuldigheid in de uitoefening van de beroepsactiviteiten.

Limiet per schadegeval en per verzekeringsjaar

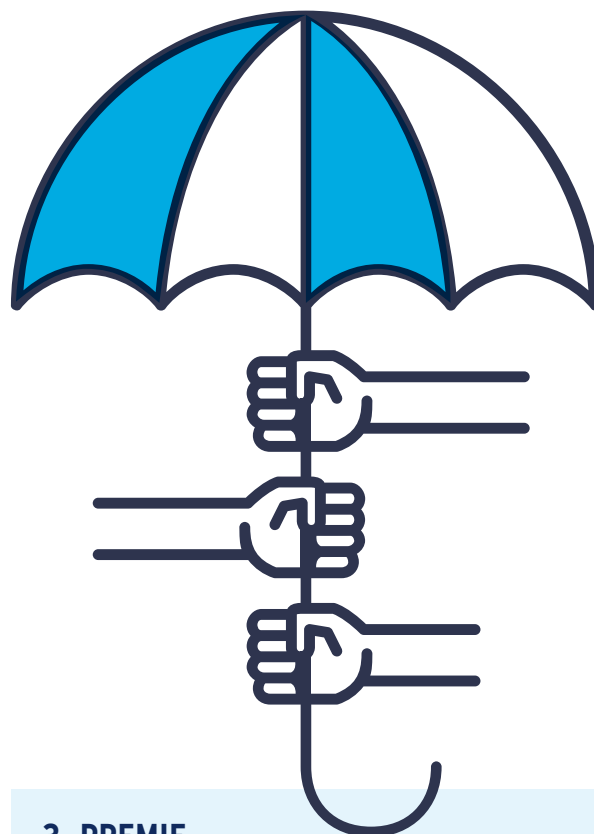
- 500.000 euro
- 50.000 euro voor rechtsbijstand
- 50.000 euro voor strafrechtelijke bijstand

b) Burgerlijke aansprakelijkheid uitbating

Buitencontractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid die de verzekerde kan oplopen voor schade aan derden tijdens de exploitatie van de onderneming.

Limiet per schadegeval en per verzekeringsjaar

- 2.500.000 euro voor letsel- en zaakschade vermengd
- 2.500.000 euro voor onstoffelijke gevolgschade
- 500.000 euro voor zuiver onstoffelijke schade
- 2.500.000 euro voor zaakschade en onstoffelijke schade veroorzaakt door brand, vuur, ontploffing, rook en water
- 2.500.000 euro voor zaakschade en onstoffelijke gevolgschade veroorzaakt door milieu-aantasting en burenhinder
- 50.000 euro voor rechtsbijstand

3. PREMIE

350 euro per journalist per jaar

+ optionele premie van 250 euro per jaar bij dekkingsuitbreiding voor VS en Canada

Tip: vergeet de premie niet af te trekken als beroepskost!

4. HOE INTEKENEN?

Intekenen doe je door het inschrijvingsformulier op www.journalist.be te downloaden en op te sturen naar de makelaar.

Meer info (algemene voorwaarden, informatienota) vind je op www.journalist.be of via info@journalist.be (Charlotte Michils of Pol Deltour).